

Ukininkas

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė laikraščio:

Prusose iki parnubežio 2½
markių arba 1,20 kap.I Ameriką ir į kitas svetimas
žemes 4 markės.

I Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 feningių.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Lietuviai, skaitykite ir platinkite „Ukininką“!

Kas turi ausis teklauso!

„O idant niekas negalėtų pirkti
„Nė parduoti, tiktai tasai, kuris
„Turi ženklą arba vardą bestijos,
„Arba skaičių vardo jos.“

Apreiškimas Švento Jono Teologo.

Artinasi, rodos, Lietuvoje laikai, kada ima pildytis pranašavimas Švento Jono. Tik pamislykite! Ar da daug likosi mums Lietuviams tiesų, kurių butų neišplėšę maskoliai! Jau daugumās mūsų žemės gėrybių priguli maskoliams. Mokesčiai ant mus užkrauti baisūs, o kiek da apart jų išmokame rundui per visokias banderoles ir akėžes ant degtinės, alaus, žibalo, briežukų ir ant kitų reikalingų mums daiktų. Kiek mums kaštuoja visokios „stuikos“, vaiko stovėjimai, žemskių ir kitų valdžios pastatų mūsų valdytojų! Kiek mės į metą Lietuviai pristato rundui drąsių kareivių, kurie gabenami yra iš savo žemės į tolymus pakraščius Maskolijos. Tai irgi mokestis ir da kokia! — Žmonėmis, nei tam pasakų smakui. Ką mes gero turime už tai nuo maskolių valdžios?

Ne tik ką nieko neturime, bet dagi mūsų nekalčiausi prašymai — sugrąžinti mums mūsų spaudą-ikišiol pasilieka be jokio išpildymo. Už mūsų nuolankumą maskoliai ir jodo ant mūsų be jokio pasigailėjimo: viską ką tik gali nuo mus jie ima ir nieko neduoda. Drąsiai gali sakyti, kad iš mūsų uždarbio jau tik tiek mums lieka, idant nors pusbadžiai galėtume misti, reštas-gi viskas, tenka valdžiai ir tiems, kurie turi jos ženklą. Bet vargas mums — Lietuviams, kurie nepriimame to bjauraus ženklų, t. y. maskolystės ir pravoslavijos. Toki yra paversti į bernus ir vergus anų jų ženklininkų. Prieš mus maskoliai pakėlė vainą, baisią vainą be pasigailėjimo. — „Arba pavirskit jus — sako jie — į tokius pat burliokus — pravoslavus, kaipo mes patys, arba mes jus Lietuvius išnaikysime ir patys jus visą žemę paimsime!“ Aišku, kad čionai nė ašaros mūsų,

nė maldavymai, nė prašymai, nė vergiškas nuolankumas nieko nevalios. Čionai reikalinga parodyt mums maskoliams savo galybę, kuri galėtų atremti jų užgulumą. Kur-gi mums imti tokią galybę? Nė karabinų, nė kanuolių, nė kariumenės mes neturime. Taigi, apie tokią spėką nēr ką mums nė svajoti.

Ale yra kitokia pajiega da pas žmones, tai jų stiprumas dvasios, vienybė, susipratimas ir viltis.

Kada lietuviai apsišvies, susipras, igys stiprią viltį ir dvasę, kada milijonai mūsų galės klausyt ir pildyt reikale vieną prisakymą, tada pergalėjimas bus mūsų pusėje, tada pareis galas viešpatavimo prispaudėjų.

Taigi, broliai ir sesers, kiek imanydami —

1. *Skaitykime lietuviškus laikraščius ir knygas ir platinkime juos po žmones.*

2. *Taisykimės atviras ir slaptas lietuviškas draugystes.*

3. *Užsidėkime kiekvienas ant savęs liušą mokestį ant praplatinimo lietuviškos dvasios ir apšvietimo tarp Lietuvių.*

4. *Nepriimkime jokiu budu nė maskolystės, nė pravoslavijos, teipogi nestokime maskolių šalininkais.*

5. *Rupinkimės įgyti savo lietuvišką spaudą ir kitokias tiesas.*

6. *Gelbėkimės vienas kitą kiekviename reikale.*

7. *Rupinkimės apimti Lietuvoje visokias galimas vietas; nekeliaukime svertur, bet verčiau į Lietuvos miestus.* Kl.

Vėjalis.

Vėjalis pučia
Nuo brangios tėvynės;
Aš keliu einu,
Labai nusiminęs.
Koks neramumas!....
Girdėt ten toli:
Ašaros, verksmas,
Dusavimas brolių...

Šaukia jie visi,
Šviesos maldauja!
Bet neišklauso
Jų gudų gauja!
Vėjalis pučia
Nuo brangios tėvynės,
Nemeilias žinias
Neš' iš tėvynės. Pam.

Meilė Tėvynės.

Lietuva šventa! miela Tėvynė!
Liuliavai mane nuo pikto gynei.
Aš jaunas dienas glėbyje tavo
Perleidau karčiai tarp brolių savo.
Pažinau kančias po tavo dangum,
Uždegei meilę manyje brangia.

Pamušis.

O, šventa Tėvynė!	Mylimų vaikelių
Greitai jau veidelį	Sunkų padėjimą,
Tavo pamatysiu.	Vargus ir nelaimės,
Lauki gal sunelį?	Juų pamynimą.
Ir gražią dainelę,	Liūdni ir verksminga,
Kurią tu dainuoji,	Tavo ta dainelė,
Išgirsiu... klausysiu...	Nuramįs ji viena
Joje išrokuoji	Tik mano širdelę.

Budeliui.

Šiaurės sunau!

Velniškas žabangas	Šiandien jau į kovą
Lietuviams statai;	Smarkią stojam mes.
Bet tau atmokėsime	Baisus tu budeli
Karčiai už tatai!	Kas-gi tave kęs!
Lakk tu mūsų kraują!	O žinok, terione!
Ir kankinkie mus!	Gal ir greitai bus,
Tuom tik sustiprįsi	Kad tavo galybė
Lietuvius visus!	Amžinai pražus;

Ir Lietuva šventa
Tada pražydės,
Kaip prie kunigaikščio
Vytauto garsės!

Pamušis.

Nepasitikėkime ant kitų!

Brangi mūsų žemelė Lietuva, bočių krauju, mūsų asaromis laistyta. Kas gal suskaičiuoti, kiek išsiveržė iš suspaustos krutinės dusavimų, kiek asarų išlieta ir vargų nukentėta šiuose paskutiniuose metuose nuog prispaudėjų maskolių; kiek ir šiandien kenčia uždarytų visokiose landynėse, kalnuose ir ištremtų į svetimus kraštus be jokios kaltės. Kenčia ištremtieji kuniškai ir dvasiškai badą, apsigyvenę svetimuose kraštuose, toli nuog savo tėvynės, savųjų, pažystamų, kenčia teipos-gi ir pasilikusieji tėvynėj, netekę jau tai vyro savo, tėvo, ar tai kaimyno, draugo, darbininko, vis tai atsiliepė ant mus gerokai, ir tai duoda liudną liudyjimą mus gyvenimo. Vis tai daro mus prispaudėjai, kad mus sunaikinti, t. y. kad mes išsizadėtume savo kalbos, tikėjimo ir glaustumės prie stačiatikystės. Tai nesulaukimas! mūsų priešininkai savo visokiais išmisiais neišmieruos mūsų kantrybės, nes pats patyrė gana, juogei nenugasindino mus perdaug ir nesulaukė darbavimosi ant lietuviškos dirvos nė kalėjimai, nė

areštai, nė ištėmimas, tiktai visas juų persekiojimas eina ant niekų, jeigu pasakyti tiek, kad šiek tiek trukdo. Nežiurint ant tokių persekiojimų draudimų ir kankinimų, skaitlius skaitytojų „Varpo“ bei „Ukininko“ vis didinasi ir didinasi, o drauge ir apšvietimas tarp mus platinasi. Valdžia norėdama palikti mus tamsūnais ir kad lengviau būtų patraukti į stačiatikystę, išplėšė nuog mūsų spaudą, persekioja skaitančius, o kad neparsigabentume išeinančių užrubežiuose laikraščių ir knygų, apstatė rubėžių didele gauja „*abiesėku*“.

Nežiurint ir ant tokio persekiojimo ir draudimo laikraščių ir knygų mes gauname jų užtekčiai ir savo laike, ypatingai tie, ką gyvename artymesniuose paviečiuose. Matydama valdžia, kad sulaikyti ir galutinai uždrausti mums skaityti laikraščių ir lietuviškų knygų negali reikėjo rodos dėl visuomenės labo pavelyti mums spaudą ant vietos kokiame nors mieste Lietuvoje. Nės išleidžiami laikraščiai ir knygų užrubežyje daugiausia buvo priešingos valdžiai per ką-gi pati valdžia žmones sukelia priešais save ir praleidžia pro savo nagus, geroką pluoštą pinigų kurie, žinoma, pasilieka užrubežyje.

Tikėjome apturėti savo spaudą ant vietos nuo darbinio caro Nikolajaus II. užstojus jam ant sosto dienoje apsvainikavimo, kada paprastai tokiuose atsitikimuose buvo tai šiekios tai tokios permainos iš mylistos caro, bet veltuo. Dovanojo, teisybė, daugumui: daug paleido vagių, galvažudžių iš kalėjimų dovanojo kokiems ten didžiūnams, fabrikantams štriuopas neįmokėtams, o ką dovanojo mums prastiems žmoneldėms lietuviams? Dovanojo neva ir mums dalelę mokesčių, užkrautų teip kad net nugara linksta bemokant; nudžiugom iš pradžių, bet neilgai: vienus sumažino už tai kitus padidino, ir apie sugražinimą spaudos suvis užmiršo. Sakau užmiršo, nės apie tą laiką daugelis prašymų nulėkė ant caro vardo ir netik iš Lietuvos, bet ir iš Amerikos lietuvių su daugybe parašų. Lietuviai atsitikus progai vis klabinio, priminė, prašė spaudos. Nuvažiavus deputacijai lietuvių į Mąksą pasveikinti carą su apsvainikavimu, teipos-gi turėjo prašymą sustatytą dėl padavimo tiesiog į rankas, bet išgirdusi žodžius caro, kad jis eis taku pramintu jo tėvo, nepadarė. Aišku buvo kad tai ką draudė Aleksandra III, tai bus draudžiama ir jo. Nieko nelaimėję tenais, mes vis-gi nenustojome vilties, vėl laukėme. Atsiradus naujam general-gubernatoriui Varšavos, Imeretinskiui ir atsilankius jam Lietuvoje žmonės dideliais buriais nešė prašymus, melddami spaudos daleidimo. Imeritinskis priėmė prašymus nuo žmonių, dasižino mūsų apie reikalus, bet visi prašymai pasiliko be

pasekmės; rašė savo „memorialą“ ant aukščiausio vardo ir tenai lietuvių visai nepriminė. Antrąsyk mes teip-gi geruoju nieko nelaimėjome ir matyt, kad mes nelaimėsime, jeigu ir toliaus teip tykiai lauksime, kaip iki šioliai — vis tiktai su prašymais, lenkdami galvą prieš visokius plėšikus, nuog didžiausio iki mažiausiam, jeigu nepareikalausime drąsiai mums prigulinčių tiesų.

Ką-gi kalbėti apie valdžios tokius pasielgimus su mumis, kad ir dvasiškija pasirodė kaipo mus pamotė: mes kenčiame už lietuystę, nekuriuos valdžia išsiuntė iš tėvynės nė neparodžius jų kaltės (kaiva dr. S. Matulaiti), neseniai parėjo gandas, kad dr. Petras Matulaitis išsiųstas iš tėvynės, begydydamas ten stačiatikius užsikrėtė pats ir neilgai pasirgęs atsiskyrė su šiuom svietu o mus dvasiškija mums to neprijaucia, kad mes tiek nukenčiame bekovodami už lietuystę, vadina mus litvomanais, o skaitančius ir platinančius lietuviškus raštus bedieviais, matyt kad jiems lenkiški saldumynai patinka geriaus, nės nesenei išleido Seinų Vyskupas cirkularą į visas bažnyčias Lietuvos, pagal kurį paliepė kiekvienoj bažnyčioj nuo šio laiko skaityti dvi evangelijas, lenkišką ir lietuvišką, gerai da kad nepaliepė ir gudiškai, nės mums teip reikalinga lenkiška kaip butų ir gudiška, ir tai vis lenkišką skaito augštesne, nės visados pirmiau ją perskaito; kam-gi tos lenkiškos reiktų grynai lietuviškose parapijose kiba tik dėl pasityčiojimo iš mus (Šunskai, Gižai ir t. t.) žmonės daugumas nekėsdami kalbos nesuprantamos bažnyčioj išeina laukan ir nesugryžta ant pamokslo lietuviško. Tai-gi matote, valdžia traukia mus į savo pusę-pravoslaviją, dvasiškija verčia mus į lenkus, ir kam mes galim ištikėti? o tai pasilieka mums patiems rupitis apie save ir reikalauti: kad butų pavelyta mums spauda ant vietos, kad mus vaikai butų mokinami lietuviškai, ant lietuviškų knygų, kad mokintojus išsirinktume patys, vaitus ir raštinikus rinkime gerus, kad mus užstotų, o ne parduotų valdžiai, išdavikus, judošiūs, parduodančius savo brolius lietuvius persekiokime, laikraščius ir knygas lietuviškas platinkime patys skaitykime o be skaitydami apsišviesime, suseisime į vienybę, o tada galėsime visi išvien sutarti. Vyrai, į darbą! šalin maskolystę, šalin lenkystę. nės mes esame lietuviai.

Keliauninkas.

Apie naudą saulės šviesos.

Šviesa, kaip oras ir maistas, yra vienas iš reikalingiausių kasdieninių sąlygų busenos ir gyvenimo visų sutvėrimų, pradedant nuo pačių praščiausių sutvėrimų ir baigiant žmogum. Sviesa reikalinga kaip kuniškam teip ir dvasi-

kam išsilavinimui. Dėl šviesos žmonija atnėša dideles materiališkas aukas. Senoviškuose miestuose su siauromis gatvėmis ir tarpgatvėmis griauja net ilgas eiles namų, neužleidžiančių sviesą į apgyventus namus. Kiekvienas iš mūsų samdydamas gyvenimą arba statydamas namus turi žiūrėti, kad įeitų į juos kodaugiausiai šviesos.

Įtėkmė šviesos ant maisto ir augimo augalų nuo senų laikų užima tyrinėtojus gamtos. Mes žinome, kad nekuri augalai gal šiek-tiek augti ir be šviesos, kaip bulvės, ropės, svogunai (cibuliai). Bulvės visai tamsiame gurbe prie atsakančios šilumos, išleidžia ilgus diegus, kurie auga tolei, pakolei yra jiems maisto pačioje bulvėje, teipogi taty diegai yra daug sūlpnesni, nekaip pas bulves, augančias šviesoje, nės jie savyj' turi daug vandenio. Augalas, augantis tamsoje, jei jis eina didyn', tai tik dėl to, kad prisigeria vandens. Augalas tankiausiai susideda iš mažiausių dalelių,*) kurias galima pamatyti tik su mikroskopu.***) Mikroskopiškas ištirinėjimas tokių augalų parodo, kad dalelės, iš kurių susideda augalas, yra ilgos, turi didelį tuštumą ir plonas sieniukes; o augalo, augančio ant saulės, dalelės yra daug trumpesnės, tuštumas beveik neužmatomas, o sieniukės storos, nės čionai yra sunaudojimas naujo maitinančio materiolo, einančio ant augimo ir subrendimo augalo. . Toks yra viatinis sveikas augimas augalų, galimas tiktai ant saulės šviesos, dekavojant kuriai žaliose dalise augalo įkvėpta anglerukštis dalinasi ir viena dalis jos — anglis — eina ant pasididindimo organizmo (kuno). Ne mažesnę vertybę turi saulės šviesa dėl gyvulių ir žmonių.

Saulės spinduliai susideda iš šviesos ir šilumos spindulių ir chimiškai veikėnčių spindulių.***)

Visi šitie spinduliai, kaip parodo datyrimai, gali pereiti nors viršutinę dalį organizmo ir gal but sunaudoti juom. Perėjimas šviesos spindulių į kuną ir sunaudojimas jų gilesnėmis dalimis kuno galima parodyti paviždziu. Jeigu mes sandariai uždarysime ląginyčią, o skylę jos uždengsime su ranka, tai pamatysime, kad dalis spindulių pereis per ranką ir švies šiek-tiek kambari; jei uždėsime ant skylės 2 arba

*) Paviždziui paimsi audeklą. Jis susideda iš valaknų, o valakna iš mažiausių valakniukių, kurių akimis negalima atskirti vieną nuo kitos.

**) Mikroskopas tai yra instrumentas, kuris gali padidinti daigtą iki 10000 kartų.

***) Kad suprasti apie chimiškai veikiančius spindulius, paviždziui įimsime šokiūs atsitikimus. Žmonės kalba, kad nebalti daigtai šunta ant saulės, tai yra maino spalvą; teipogi žali audeklai nuo saulės spindulių, bet ne nuo liejimo, išbala: tas visas darosi per chimiškai veikiančius spindulius.

3 rankas, tai spinduliai jau negalės pereiti, ir kambaryj pasidarys visai tamsu, nės visa šviesa spindulių bus sunaudota rankų kuno. Jeigu mes po oda gyvo šuns pakišime nedidelį termometrą (instrumentas dėl ištirimo šilumos arba šaltio) ir palaikysimė tą dalį kuno nekurį laiką ant spindulių saulės, tai pamatysime, kad gyvasis sidabras termomètre pakils augščiau, negu temperatura (šiluma arba šaltis vadinasi temperatura) kuno šuns: tas parodo, kad spinduliai šilumos pereina per skurą ir padidina šilumą jos; bet ir šitie spinduliai, pereidami giliau į kuną, visi susinaudoja juo. Jeigu mes po skura gyvos katės arba šuns pakišime mažukę stiklinę dėžiukę su chlorišku sidabru, juoduojančiu nuo šviesos, ir tą vietą palaikysime ant saulės, tai chloriškas sidabras pajuoduos; jeigu tą pačią katę laikysime tamsiame kambaryj, tai chloriškas sidabras nepersimainys. Šviesa turi didelį svarbumą augime ir fiziškame (kuniškame) išsilavinime gyvulių ir žmogaus. Be abejonės nekurie buožgaliai (pundagalviai) auga ir gal pavirsti be spindulių saulės į varles, bet tas traukiasi daug ilgiau, negu prie šviesos, o dalis jų visai negal išaugti į varles. Jei mes pas keles žuvis nukirpsime pusę vuodegos ir vieną dalį žuvių laikysime šviesoje, o kitą tamsoje, tai pamatysime, kad pas pirmutines dvigubai greičiau ataugu uodega, negu pas antriasias. Teipo-gi opos kuno užgyja greičiau ant saulės, negu tamsoje. Mes matome, kad šviesa ne tik padeda paprastam kuniškam išsilavinimui ir ugiui givulių, bet ir pagreitina užgyjamą sužeistų vietų kuno, tamsumas-gi užtruko kunišką išsilavinimą ir užgyjamą opų. Šviesa teipog-gi turi įtakmę ir ant chemiško darbo organizmo. Mokslinčius Pettenkofer užtėmijo, kad žmogus prie šviesos tankiau kvėpuoja, negu tamsoje, tai yra, kad chemiškas darbas kune eina smarkiau šviesoje; negu tamsoje. Mes matome, kad saulės šviesa turi didelę vertę maitinime žmogaus ir teipo-gi visose ligose, daugiausiai chroniškose (kurios traukiasi ilgą laiką). Beveik visos ligos, paėjusios nuo sumažinto maisto kuno, tankiausiai atsitinka gyvenimuose, kur retai arba visai neįeina saulės spinduliai. Dėlto žeminiai gyvenimai skaitosi už nesveikus, kad juose drėgna ir troškus oras, bet ir dėlto, kad neįeina saulės spinduliai. Statistika parodo, kad tuose namuose, kur neįeina saulės spinduliai sulyginant su kitais, visiškai vienodai užlaikoma, bet tik prieinamais saulės spinduliams, mirimas yra daug didesnis. Labdarė įtakmė saulės spindulių ant atmainos daigtų žmogaus kune, ant jo maisto, ant nervų (nervai yra siulai, kurie išeina iš smegenų ir išsišakoja, kaip medžio šakos, po visą kuną jam duoda ir jautrumą)

atkreipė gydytojų akis naudoties iš saulės spindulių prie gydymo ligų, kurios nepasiduoda kitokiems vaistams. Tankiai atsitinka, kad ligoniai gydomi tyru oru ir saulės spinduliais pagyja nuo tokių ligų, nuo kokių nėra vaistų. Jau gydytojai senoviškų išlavintų tautų žinojo apie tai ir naudojos iš saulės spindulių gydant ligonius. Pirmutinė įveikmė saulės spindulių ant organizmo žmogaus matosi ant odos, kuri ideo, o kartais net apipuslėja, bet kartu su tuom pradeda energišiau darbuotis ir visas organizmas. Didžiausią įveikmę saulės spinduliai turi ant nervų ir ant dvasiško pasijautimo žmogaus. Amžini ukai daugelyj vietų ant žemės kamuolio paverčia gyventojus į užašiusius ir prislėgtus dvasiškai. Pačiuose žiemuose, žiema buna ilga, o vasara trumpa; dienos žiemos laike labai buna trumpos ir saulė pasirodo ant trumpo laiko. Žmogus tenai per žiemą kadmuojasi, nekantriai laukia pavasario, su jo šildančia širdi saule, kuri sujudina gamtą prie naujo gyvenimo, nuvaro nuo širdies žmogaus neramias mislis, įkunjia jame daug linksmesnes pažiras ant gyvenimo. Abelnai labdari įtekmė šviesos apsirėiskia didesniame veikime proto, pasididiniame energijos ir pasigerinime fiziško jausmo. Teisybė, atsiranda žmonės, pas kuriuos nervai buna labai suardyti; tokius žmones saulės spinduliai ir dienos šviesa tik suerzina. Šitoks išsiskyrimas — yra liga, kuri reikalauja gydymo, ir dėlto mes negalime abejoti kaslink labdarios veikmės saulės spindulių ir šviesos ant žmogaus ir abelnai gyvų sutvėrimų.

Saulės spinduliai turi teipog-gi didelę įtakmę ant mikro-organizmų — tai yra menkiausių neprimatomų su prasta akia sutvėrimų, kurie iššaukia užkrečiamas ligas. Saulės spinduliai, ką ilgai puola ant tos vietos, kur yra mikro-organizmai, arba visai užmuša mikroorganizmus arba sumažina jų spėką ir veislumą. Dienos šviesa teipogi sumažina spėką mikrobų, bet niekuomet ne užmuša jų. Saulės spinduliai turi teipogi didelę įtakmę ant oro. Norint spręsti apie orą vienoj ar kitoj vietoj, negana žinoti temperatūrą po pavėsiu, bet reikia žinoti ir tą šilumą, kurią gauna musų žemė nuo spindulių saulės. Šiluma spindulių saulės ant augštų vietų labai skyriasi nuo šilumos pavėsyj. Ant augštų kalnų šiluma spindulių saulės buna labai didelė, o abelna temperatūra oro labai žema. Ant augščio 20 metrų ant paviršiaus marių temperatūra saulės spindulių didesnė už temperatūrą oro pavėsyje ant 5 laipsnių, o ant augščio 3000 metrų skyrius tarp temperatūros spindulių ir temperatūros oro pavėsyje yra 53 su pusia laipsnių. Toks oras ant augštų vietų daleidžia ligoniams, sergantiems džiova, buti visą dieną lauke, jei

Sviesa įėjusi į gyvenimą puola ant grindų, saulėta diena ir be vėjo. Davose, Šveicarijoje, temperatūra oro gal nusileisti ant 24—25 laipsnių šalčio, bet saulėtoji ir nevėjuotoji dienoj galima pietuoti ant oro, nės temperatūra spindulių saulės daėina lig 40—43° laipsnių šilumos. Tokie datyrimai apie šilumą saulės spindulių turi atkreipti ant savės atidą netik meteorologų,*) bet ir gydytojų.

Dienos šviesa įeina į triobą per langus arba atviras duris. Jeigu trioba turi langus ir duris iš tų šonų, kur šviečia saulė, tai saulės spinduliai puola stačiai į triobą, o jei neturi, tai trioba apsišviečia tik išbarstytų spindulių šviesa.**)

Teipo-gi išbarstytų spindulių šviesa šviečia triobą, jei saulė pasislėpus už debesų. Dėl nekurių tam tikrų užsiėmimų reikalinga šviesa išbarstytų spindulių, bet dėl sveikatos reikia reikalauti, kad į kiekvieną kambarį, kur žmogus buna ilgą laiką, įeitu dalį dienos saulės spinduliai. Čia kyla klausymas, kaip reikia statyti triobą arba kokią samdyti kvatierą? Jei trioba stovi atskiriai ir ją užima viena šeimyna, tai trioba galima statyti kaip nori, tik kvatiera reikia įrengti teip, kad tie kambariai, kur gyventojai perleidžia dieną butų ant saulės. Visai kitas dalykas, jei namai stovi tarp kitų triobų: čionai tankiausiai tik dvi sienos buvo liuosos, o kitos dvi pristatytos prie kitų triobų; čionai šviesa triobos priguli nuo to, kaip stovi namas. Jei namas galais stovi į rytus ir vakarus, tai ta pusė kvatieros, kuri atkreipta į pietus, beveik visą dieną apart pačio ryto ir vakaro bus apšviesta saulės spindulių, o pusė, atkreiptoji į žiemus tik vasariniais mėnesiais rytmetį ir vakare labai trumpą laiką bus apšviesta saulės spindulių. Jei namas pristatytas galais atkreiptas yra į pietus ir žiemus, tai tada abudu šonai kvatieros bus lygiai apšviesti saulės spindulių, kaip iš pusės rytų teip ir vakarų, nors daug trumpesnį laiką, kaip iš pietų. Jei statosi ligonbučiai, kazarmės arba namai su dideliomis kvatieromis, tai geriau, jei šonai bus atkreipti į pietus ir žiemus, nės pusėj nuo pietų galima įtaisyti kambarius dėl žmonių, o pusėj nuo žiemų cielius (koridorius), kopėčias ir visokius padėjimus. Jei statosi namas su mažomis kvatieromis dėl neturtingų šeimynų, tai reikia statyti, teip kad šonai butų į rytus ir vakarus, o cieliai

eitų per vidurį namo, tada kiekviena kvatiera bus apšviesta iš ryto arba vakare saulės spindulių. Jeigu toks namas būtų galais pastatytas į rytus ir vakarus, tai vienos kvatieros turėtų saulės spindulius visą dieną, o kitos niekuomet beveik. Dėl mokslinyčių reikia kambarys, ne platesnis per 7 metrus,*) kad mokintiniams, sėdintiems toliausiai nuo laugų būtų užtekinai šviesos, ir kambarių turi būti langai dideli ir netoli viens nuo kito.

Ir sveikai sanitariskai pastatyta trioba gal turėti mažai šviesos, jei aplinkui bus augštos triobos, kurios neįleis saulės spindulių, ir šviesa išbarstytų spindulių bus daug menkesnė. Dėl prašalinimo tokios užmaudos ant ateinančio laiko yra išduoti tam tyčia įstatymai, kurie nurodo, kokio platumo tur būti gatvė ir kaip toli tur statyti vieną namą nuo kito. Butų labai gerai, kad ir į žiėminius gyvenimus nors kelias valandas ant dienos įeitų saulės spinduliai, tai yra, kad toumas tarp triobų butų ant tiek didelis, kad ir prie mažo pakilimo saulės vienas namas nedarytų uksmės kitam. Mieste padaryti tą negalima. Šiauriniuose kraštuose, kur saulė pakyla žiemą labai neaugštai, vienas namas nuo kito tur stovėti kelis kartus toliau, negu augštumas namo. Maksvoj vienas namas nuo kito turėtų stovėti 7 kartus toliau už augštumą namo, o Petrapilyj 15 kartų, o Vilniuj 8 kartus. Dideliuose miestuose to reikalauti negalima, nės žemė yra labai brangi, dėlto dailydės ir higienistai**) reikalauja, kad namas nuo namo būtų syki arba pusantro sykio toliau, negu augštumas namo, ir kad namai nebutų sudurti, bet tarp jų turi būti nemažiaus už 10 metrų atstumo.

Daugumas šviesos, įeinančios į gyvenimą priguli nuo didumo langų, augščio triobos, nuo to, kur įseina langai ir teipo-gi nuo didumo tarplangių. Kad trioboj butų ganėtinai šviesos, reikia: 1. kad prieš langus nestovėtų nieko ir kad langai nebutų užtiesti, 2. kad didumas grindų ne būtų didesnis už didumą visų langų daugiau kaip 7 kartus, o dėl mokslinyčių — 5 kartus. Langai gyvenime turi but augštai: kuom mažiau vietos tarp viršaus lango ir lubų, tuom geriau yra apšviečiamas gyvenimas, nės kuom stačiau puola spinduliai saulės tuom geriau apšviečia gyvenimą. Dėlto gyvenimuose, kur reikia kad dieną būtų didelė šviesa, viršus langų tur beveik daėiti iki lubų, ir viršus lango turi būti kampuotas, o ne apskritas. Tarplangis neturi but didesnis už patį langą. Dėl mokslinyčių kuom geriausiai būtų, kad šviesa pultų per lubas

*) Meteorologai — mokslinčiai kurie užsima da tyrimais ir pasergėjimais apie oro atmainas, tai yra lytu, sniega, griausma, šalti, audras ir tt.

**) išbarstyti, arba atsimušusieji spinduliai yra toki, ką eina nestaciai nuo šaltinio šviesos, bet nuo apšviečiamų iš to šaltinio daigtų. Teip jeigu mes nematome saulės, o vienok yra šviesa tai tokia šviesa arba spinduliai yra išbarstyti, tai yra atsimušę nuo debesų ir žemės daigtų, kurie užstoja mums saulę.

*) metras — beveik pusė sieksnio.

**) higienistai — mokslinčiai, kurie daro datyrimus ir pasergėjimus apie tokias sąlygas.

meblių, sienų ir t. t. Šitie daiktai dalį šviesos sunaudoja, odalis atsimuša ir šviečia kambaryj. Kuom mažiau šviesos susinaudoja daigtais ir kuom daugiau atsimuša spindulių, tuom šviesesnis yra gyvenimas, nės atsimušę spinduliai pavirsta į išbarstytą šviesą. Balti daiktai mažiausiai sunaudoja saulės spindulių, dėlto jei lubos ir sienos baltos, tai ir gyvenimas daug šviesesnis. Vasara dėl apsiginimo nuo saulės spindulių, uždaro langinyčiais arba nuleidžia štoras. Gyvenimuose, kur reikia daugel šviesos nei langinyčios nei štorai yra neatsakanti, nės jie užlaiko galybę šviesos nuo 50—90%. Tokiuose gyvenimuose tankiausiai štorus daro iš labai plono balto arba geltono popierio. Iš paminėtų pavyzdžių nereikia nutarti, juog tik vienam žmogui teyra svarbi ir naudinga šviesa, o menkesniems sutvėrimams — gyvuliams jįjė ne svarbi. Anaipol! Mes matome, kad ir gyvuliai labai mėgsta šviesą, ir jįjė yra labai jiems naudinga ir neatbutina. Dėl to yra labai peiktina nuomonė mūsų lietuvių, kurie gyvulių, tvartuose visgi nedaleidžia šviesos: žiemą per kelis mėnesius gyvuliai skursta be šviesos tamsiuose tvartuose; nuo stokos šviesos ir menko pašaro mūsų gyvuliai teip menki ir silpni. Juozas.

Žemdirbystės reikaluose.

Reikia laiko, kad naujas daigtas, nors ir naudingiausias, įeitų į abelną naudojamą. Pripratimas ir stoka žinios užtveria kelią visokiems naujiems įvedimams. Ir ilgai nauji įvedimai turėtų susilaikyti prieš tokį užtvarą, jei ne geri žmonės, ką visokias perškadąs pergali ir ir veda tamsesniuosius savo brolius ant kelio žinios. Amatininkai pralenkė šiame dalyke ukininkus. Nekartą girdim apie naujus įrankius ir išradimus, iš katrų amatininkai ir prekėjai naudojami, kad palengvinti sau darbą ir pakelti vertę savo išdirbinių. O kaip mažai pakilo apšvietimas tarp ukininkų! Kuom tai galima išaiškų? Labjausia tuom, kad ukininkai labai vangus prie knygų ir rašto. Bet ne ilgai teip buti gali! Užtvarai pradeda griuti ir neužilgo suirs. Reikia tiktai konodaugiausia neilstančių ir pasišventusių tam dalykui darbininkų, kad greičiau pamatyti laimę. Šendien ukvatni ant skaitymo dauginasi; paveikslingos ukės tobulinasi, žmonės prie kaimų gyvenantieji mislyja kaip greičiau išsikelti ant kolonijų. Pažiuros žmonių ir jų dvasia mainosi ir tvirtinasi. Dauginasi teiposgi užvedėjai naujų geresnių įrankių apdirbimui žemės, ir veisia geresnes sėklas, pradeda teiposgi mislyti apie dauglaukinę ukę ir sėjimą dobilų, sodai ir bitininkystė didinasi. Bet žmogus daugiau matantis ir mylintis tėvyne, ištikro da pasakys: „didelė pjutis, o mažai darbininkų!“ Dobilai

buvo jau per kiek metų giriami ir platinami, o vienog da tik kelinti metai pradėjo juos su pamėgimu ukininkai sėti. O penkpirštis, tikra geradėjystė smiltinių laukų, da visai menkai yra naudojamas. Arba atmainingos draugystės ir kasos. Kiek jau jų atsirado užrubežyje kaip ten prasiplatino! O pas mus da tik pradžia, nės daug da vandens nuplauks iki ištikrųjų prasiplatys. Ten jau suprato žmonės, kad kuopa turi didelę galybę, lengvai atsigina, jeigu tik panori, ir nuo baisių žydiškų procentų ir sukybių. Žydai pas mus po vieną už nieko nesiima, prie kiekvieno didesnio reikalo rišasi į draugystes. Turime ir mes tame dalyke juos sekti, juogrečiau pradėsime vieni kitus ukvatyt juo bus geriau. Lenkijoj jau beveik visose gubernijose susitvėrė ukiškos draugystės. Tos draugystės turi užduotį visomis spėkomis atsidėti ant pagerinimo ukės ir pramonės teiposgi turi išaiškų ukiškus reikalus, perkrautinė juos ant susirinkimo draugystės; turi išsiuntinėti žinovus dėl apžiurėjimo ukių paveikslingai vedamų, teiposgi pažinti visokius javus ir žoles, kurių pas mus nēr, o kituose kraštuose senei jau jos sėjamos su didele nauda; turi platyt žinias naudingas visoj dalyke ukės, daryti parodas ukiškų mašinų, įrankių, ir t. t. palengvyti pardavimą ir pirkimą, užvedant krautuves, su uke susiduriančių dalykų, kaip tai: pardavimą javų, gyvulių ir ką tiktai ukė išduoda ir pirkimą ukiškų mašinų, įrankių, teiposgi sėklų, javų ir žolių, pramoningų mėsų ir kitų dalykų ukei prigulinčių, už kurių laikymą ir prekiavimą nereikia mokėti patento. Kuopos iš to palengvinimo turi kiek galint naudotis. Reikėtų galva nuo galvos lietuviams rištis į kuopas, nės kuopa tai yra didelis ir galingas žmogus viską nuveikiantis savo abelnam gyvenime. Labjausia šiame dalyke lietuviams užkerta kelią maskolių valdžia, kuri taiso lietuviams visokias žabangas, persekioja juos, slogina ir alina juos, kad nuvargytus ir tamsius greičiau galėtų pritraukti į pravoslaviją. Išvirtę į lenkus dvarponiai, ką laiko Lietuvą ne už savo tėvyne, o jos žmones ne už savo viengenčius, nieko neprisidada prie abelnų lietuviškų rupesčių ir reikalų, netveria jokių nkininkystei reikalingų draugysčių, kaip tai daro Lenkijos dvarponiai. Sulenkęje kunigai, negalėdami da atsilikti nuo lenkų vuodegos, teiposgi žiuri labiau į savo delmoną, o ne į abelnus reikalus gyventojų. Pasilieka mums tiktai Lietuvos inteligentai ir žmonės, katrie bado šiandien jau akis nerangų kunigų ir dvarponių ir dirbdami sujungtomis spėkomis duoda save pažinti svietui ir tveria stiprią armiją, kariaujančią priešais maskolių. Reikia tiktai didesnio darbštumo ir susivienijimo, o be abejonės galime sulaukti geidžiamos laimės.

Kaimavietis.

Korespondencijos.

Suvalkų gub.

Suvalkų pav. Kampuočiai. Tulas ukininkas iš Kampuočių sodžiaus pasivogė nakčia nuo Punsko gelžkelio stacijos kelis rąstus; jam bevagiant pasergėjo jį stacijos sargai ir atsivijo į jo namus; paskui, paėmę žandarus ir žemskius, iškratė jojo triobas ir rado minėtus rąstus; surašė protokolą ir atidavė sudan.

Kampuočių sodoje yra ežeras, kuriame žmonės randa daug sidabrinių auksinukų ir keturdesimčių; prieš kelis metus atvyko į Kampuočius iš Tulos gub. kacapas ir uždėjo dirbtuvę pinigų; ale neilgai jam sekėsi pelnas, nės tuojaus maskoliai aptiko jojo darbus ir kacapas turėjo savo pinigus paskandyti Kampuočių ežere, o pats kraustytis į užsienį; pinigai kacapo padirbti labai mažai skyrėsi nuo tikrųjų; jų daug pasklido po svieta.

1897/8 m. tapo gežkelis nuvestas nuo Varėnų per Alytų ant Suvalkų ir Gartino (Gradno). Randas, statydamas tą gelžkeli, mūsų žmonėms nėjokio nedavė uždarbio, ale pakvietė prie to darbo iš gilius maskolijos kacapus. Neišpasakytai daug pikto padarė mus žmonėms tie kacapai: jie nuvogė žmonių daržoves, javus, bulves ir iš sodų išvogė vaisius. Daug mergelių iš jų priežasties nustojo savo nekaltybės; tarp mūsų lietuvių praplatino vyriausias ligas*), girtuoklystę, paleistuvystę... žodžiu tariant maskoliai, statydami mūsų šalyje gelžkeli, padarė mums teipgi daug pikto. Žmonės nepapratę prie gelžkelio gyventi, užtaigi nemoka jo dabotis. Jau apie kelis žmones suvažinėjo ir daug sužeidė; apie keletą gyvulių pervaziavo; daug pinigų kaipo bausmės užmokėta. Jau trečias metas žemė vedimui gelžkelio paimta, mokestis už žemę žmonėms reik mokėti, o apie užmokestį už žemę dar iki šioliai nieko negirdėti. Kolonijas sodžių išilgai arba skersai perpjovė, į dalis suskaldė — tikras Babelis įvyko. Kitose šalyse yra tvarka, už paimtą žemę pinigais užmoka, o mus lietuvius šiaurės bašibuzukai skriaudžia.

Visula.

Senapilės pav. (Jaunimas). Sulaukęs bent kokio atpuskėlio jaunimas susirenka į *Senapilę* pasimelsti. Bet kokias iš to išeina Dievui garbė! Kaip tik ant šventoriaus susiejo porėlė tuoj ir traukia į viešbutį Palermą ant viršaus. Tuose „numariuose“ tai rods gerokai išsilavina mūsų gaspadinaitės! Tokią pasiėmęs puikiai gali gyventi! Su tokia nuvažiavai į miestą tai ir sėdėk iki sutemų o parvažiavus kokias dvi dienas miega. Man rodos vertėtų susiprasti mūsų jaunikaiciams ir mergelėms: ne

Palermos „numariuose“ mokintis ukininkystės ir gero apsigėjimo, bet namuose, kur galima pasiskaityti naudingų knygelių! *Jaunikaitis.*

Igliauka 16 d. spalnio 1899 m. vaitas Treigys užpečėtyjo Šačkaus traktierinę. Pas Šačkų keletą kartų buvo peštynės, ir su žmonėmis pakeleivingais labai šiurkščiai apsieidavo. Keletas išsirado tokių, ką padavė skundus į vyriausybę ir tokiu budu užbaigė savo dienas viena pragarinė.

Igliškėliai (Kancelarija-traktiernė). Musų kancelarija tai tikrą traktiernę, ir tikras kaziravimo klibas. Musų vaitulis labai myli kazires ir medziokles, pertai ir duoda kitiems gerą paveikslą. Susirenka į kancelariją, suėję į šoninę kamaraite gerokai išsigeria ir sėda prie darbo. Kiti ukininkai prasėdi kokias tris dienas prie kortų lošimo. O iš to išeina kartais peštynės ir visokios nelaimės 7 d. spalio mėn. štai kas atsitiko. Kaziravo, medžiojo per dieną, vakare visi susitelkę į kancelariją pasilakė, darsėsi bandydami savo strielbas, tai balamutyjo iki po 12 valandai nakties. Besirengiant važiuot p Papeckio pučką iššovė ir pataikė į sekretorių Javinski; tas tuo sukrito ant daikto, buvo da gyvas nedėlio per dieną, pane-dėlio vakare ant 12 pasimirė. Utarninke 10 d. spalio m. atvažiavo sudas iš Senapilės iš revidavejo ir rado viduriuos keturis šruotus, o p. Papečkį žemskiui arestuvojo 10 d. spal.; dabartės sėdi vargšas Senapilę tyrinėtojaus kalėjime. Tai koki vaisiai iš girtavimų ir kazirių. *Jaunikaitis.*

Senapilės pav. (Judošiai). *Sasnava* jau nuo 1897 m. pagarsėjo savo judošiais ir išdavigais, Džiarabais Marmais ir Paulia-antaniais; dar ir dabar nėra ten ramumo ir tvarkos: teip-pat kaip ir pirmiau atsiranda žmonės piktos valios. Išėjus iš Sasnavos garsiam judošiu Marmai Džiarabui į Levkintanus, į Sasnavą ant jo vietos atėjo per „učitelį“ pradinės moksloinės *M. Germanovyčius*, žmogus negeresnis už savo pirmtaką Marmą-Džiarabą. Šis, kaip pasirodo, esąs išdavigas ir eina pėdomis Marmos-Džiarabo; jis visur uostinėja, ar kas neprilaiko užrubežinių lietuviškų laikraščių ir knygų; o jeigu suseka ką beskaitant, tai tuojaus daneša Marmai-Džiarabui, arba policijai, o iš to prasideda traukymai ir persekiojimai.

Nesenei Sasnavoje keliose vietose tapo išlipinti atsišaukimai „*Lietuviai ir Lietuvaitės*“ ir „*Apie Muravjevą*“; tuojaus Čekaičių-Kuiločius, paėmęs Paulia Antanį ir učitelį Germanovyčią, bėgiojo, lupinėjo nuo medžių ir triobų minėtus atsišaukimus, o paskui siuntė į Senapilę pas žandarų viršininką Krilovą. Čekaičių-Kuiločius padavė apie kelis ukininkus, kurie skaitė tuos atsišaukimus, ale kas juos prilipdė — neįjoku

*) Pats žinau apie kelerius namus, maskolių užkrėtus piktaja liga.

budu negalėjo ištirti. Sasnaviečiai labai gerai padarytų, kad už nulupimą minėtų atsišaukimų puikiai išpertų kailius Čekaiečių - Kuiločiaus, Paulia Antonio ir „učitelio“ Germanavyčiaus.

Judošius Marma-Džiarabas, nors jau ir išėjo iš Sasnavos, ale vis-gi neduoda Sasnaviečiams pakajaus; apie Sasnavą jis turi viršminėtus policijantus, kurie šnipinėja apie judėjimą lietuvystės tarp Sasnaviečių; teisybę pasakius, tas judėjimas nuo 1897 m., t. y. nuo Vonsiackio kratų daug apsilpo, nes dabar tik kelintas ukininkas apie Sasnavą teskaito lietuviškus raštus; daugelis bijosi ir saugojasi Džiarabo šnipukų. Iš to pasirodo, kad sasnaviečiai yra šiaudadušiais. Nėra ko teip labai bijotis Džiarabo šnipukų, reik tik atsargiai ir išmintingai elgtis su lietuviškais reikalais.)*

— (*Nauja parapija*). Neužilgo jau pareis nuo ministerio Vidaus Dalykų užtvirtinimas Sasnavoje parapijos, kurios sasnaviečiai teip karštai pagedauja; tame dalyke rupinasi Sasnavos storkakliai, kaip antai Kelmynės Černius ir Bartininkas, Sasnavos Kurtinaitis ir kiti. Sasnavoj parapija bus gana didelė, nės turės apie 7000 žmonių ir du kunigu. Sasnavos bažnyčios kantarai ir kantarkos labai silpnai gieda, už ką aną nedelį per pamokslą kunigas Vitkauckas labai juos išbarė. Man rodos, kad kunigo Vitkaucko šv. priedermė yra pamokinti juos giedoti, o nebarti per pamokslą. Prie kunigo Pėstininko giedojimai Sasnavos bažnyčioje gana aukštai stovėjo, nės jis pargabeno iš Jurbarko (Kauno gub.) giedorius ir tie mokino sasnaviečius giedoti, o dabar galutiniai tie giedojimai nupuolė, o tai dėlto, kad jaunosius nėra kam pamokinti giedoti.

Pirmutiniu Sasnavos klebonu nori tapti „batiška“ kun. Miknevyčius, kuris Senapilės gimnazijoj jau apie dvidešimt metai tikėjimo dalykus išguldė gudiškoj kalboj. Seinų vysk. turbūt nedaleis jam tapti Sasnavos klebonu, ale greičiau išgūs jį suvis iš Seinų vyskupystės, kaip antai padarė su kunigu Kirchoff'u Piątnicos klebonu. „Batiška“ Miknevyčius šią vasarą iškeliavo į Rymą apturėtų jubilėuų atlaides ir popiežiaus Apaštališką palaiminimą. Rasi Popiežiui jį palaiminus, tas rusofilas kunigas Miknevyčius atsivers prie Dievo, rasi jis pažis, kad jis savo papiktinančiais išguldinėjimais daug pikto daro Lietuvai ir katalikystei ir tokiu budu pames savo prakeiktą darbą. Jau senei reikėjo ir priderėjo Seinų vyskupui išvyti iš Seinų vyskupystės tą piktos valios žmogų; rasi batiška Miknevyčius, suvis išsižadės katalikiško tikėjimo, o priėmęs pravoslaviją, eis ant popo ir mokys maskolius pravoslavijos,

ale ne mūsų Lietuvos vaikus. Ant galo pagalios, jeigu Seinų vyskupas jau teip silpnas yra, kad negali atstatyti nuo prefektūros batiuškos Miknevyčiaus, tai nors senapiliečiai patys privalo pasistengti ir išperti kailį Miknevyčiui, kaip tai užpernai atsitiko Veiveriuose su kunigu Dubovskiu; tada jau patys maskoliai „batiuškai“ Miknevyčiui duos dimisiją.

— Vyriškoje *Senapilės gimnazijoje* lietuvišką kalbą išguldinėja „učitelis“ pradinės mokslo p. Kubilius, kuris labai silpną supratimą turi apie lietuvišką gramatiką. Visas jojo išguldinėjimas — tai vertimas iš gudiškos kalbos ant lietuviškos su gudiškomis raidėmis.

Senapilės gimnazijoje yra tik apie 80 mokintinių lietuvių, tai yra labai mažas skaitlius;*) i mūsų gimnaziją plaukia iš visų kraštų koki ten valkatos burliokai ir žydai. Priežastis to smarkaus sumažėjimo lietuviško gaivalo Senapilės gimnazijoj — tai kaziarmės (internatas), i kurias mokintinius - lietuvius verste-verčia; kazermėse lietuviai katalikai yra auginami ant maskoliško kurpalio: turi prieš pravoslavų ikonas melstis, gauna labai menką maistą ir šiaip užlaikymą, užsikrečia neišgydomomis ligomis, (kaip antai sifiliu) ir moka labai brangia mokėstį už savo užlaikymą. Už užlaikymą vieno mokintinio kazermėse reik mokėti 190 rub.; o kur dar knygos, drapana ir išeiga; apskritai kalbant dabar mokintinis Senapilės gimnazijoj kaštuoja 300 rub. Gero reik ukininko, kad ant metų padaryti 300 rublių.

Senapilėj p. Rozumeičikienė, maskalka, iškūrė keturių kliasų *moterišką progimnaziją*, kurioj tikėjimo dalykus išguldinėja kunigas Senkus lietuviškai ir lenkiškai. Gaila tik, kad mūsų ukininkai dar nepaprato leisti i mokslus savo dukterų; Senapilės moterišką progimnaziją iki šioliai lanko dar tik trys lietuvaitės.

Sakalas.

Vilkaviškio pav. (bažnyčios tarnas).
I *Alvitą* per Š. Oną privažiuoja, prieina žmonių iš plačių apygardų, daugiausiai tų biednų ubagėlių, ir teip ligotų žmonių; Alvite mat esanti stebuklinga šventa Ona, tai jeigu kas gerai aukų privelkās, tai tam mat sveikata susigrazinanti. Aukų ten baisybės prikrauja, bet, kaip nužiuri — tie pats ubagai kaip suėjo šleivi-kreivi teip ir vėl skirstosi, jokios sveikatos nesulaukė. O ant galo mažu jiems dėlto šv. Ona sveikatos neduoda, kad jie netur iš ko didelių aukų padėt, žmonės apie bažnyčią keles eiles klupščiuoja. Kitam nuo kelių net mėsos nudyta, neįmano žmonelės kaip taikytis Dievui, kad tik jiems sveikatą atiduotų. Ši

*) Apie apsėjimą su šnipukais žr. knygutę „Vakaras Tilviko pirkteleje“.

*) Prieš kokią 20 metų vienoj tik 1. kliasoj buvo apie 100 mokintinių.

metą begalės žmonių Alvite buvo, bažnyčia žmonių kaip prikimšta buvo.

Daugumas nusistebėjo ir pasibjaurėjo, iš gyvuliškumo Alvito „badikoriaus“, kunigas išlipęs į sakyklą pradėjo pamokslą sakyti, žmonės susispaudė, kaip suris maiše, išsižioję net iki ausų klauso Dievo žodžių, per kunigo burną išeinančių, ir rupinasi, kad ko daugiau išsižiot, kad žodžiai už auksą brangesni kristų per kakarinę, tiesiog į širdies dugną.

Tik štai netikėtai už grotelių nuo gražios ir minkštos krasės, kai pragaro Licipierius nusipenijęs dvarponis pasijudina, atsistoja, kaip devinto amžiaus milžinas ir pakrypo link durų eiti. Badikorius pasigriebęs lazda kaip velnias kanebėką, šoka su šturmu kaip viesula per bažnyčią tam dvarponiui taką daryti, (Alvite ano pusėj grotelių nėra durų) žmonės susigrūdę kaip silkės bačkoje negali greit padaryti tako, tai badikorius su alkūnėmis žmones į pašones grūdo su lazda badė kiek tik jo prakeikta spēka leido. Ant galo užžviegė asilo balsu: „darykit taką, į galvą duosiu“, žmonės sumišo stumėsi, trypė, viens kitam ant kojų lipo, teip porą minutų netruko ir badikorius pradurė su savo lazda per žmones taką, ir išgarbino iš bažnyčios laukan ta dvarponį, kaip kitasyk maskolių carą Aleksandrą II iš dangaus.

Tai matote, vyrai lietuviai, kaip su mumis apseina bažnyčios tarnai. Toks badikorius netiktų pas gerą ukininką už kerdžių, o bažnyčioje tur valią stumdyti ir grust žmonelius. Kad per sumą buvo grūdėjusi bažnyčioje, žmonės šaukėsi Jėzaus ir Marijos, kitą vos gyvą išnesė, o nė joks badikorius neatėjo išgelbėti ir parunką padaryti. O kad dvarponis rangosi laukan, tai badikorius su visoms keturioms ir su kuolu puola, ir bado žmones. Grudžia, kaip beprotis. Ar tas dvarponis nebut galėjęs per tą trumpą laiką pasėdėti kol pamokslą pasakys, ale kur tau! . . . Ale ką ant galo čia daug kalbėti, juk toks dvarponis, daugiau vertis, ne kaip penki *klopai*, akise Dievo, o Alvito prabaščiui visi *klopai* tik nuspjaut. — O tu badikoriau, pusgalvi, kaip tu gali sau lygius, o da ir už tave geresnius žmones teip gyvuliškai grust, ir rėkti kaip ant galvijų, kaip tu ubagausi pas tą dvarponį tai kažin ar ką gausi reiks prie tų pačių ukininkų glaustis, kepurę nusėmęs rožančių išskėtęs, rankas ištiesęs prašys almužnos, ar tau bus gražu, kada tau atmys tavo senus darbus ir nedorą elgimąsi. Ir alvitiečiai laiko savo bažnyčioje toki išgamą, už ausų nutvėrę išmeskit iš bažnyčios, tegul eina sau šunmilčiai, o ne žmones badyti . . .

Žaibas.

Naumiestės pav. (kantarų strakas). Šymet per Škapliernos atlaidus *Naumiesčio* kantarai (giedoriai) sustraikavo. Per kožnus

atlaidus, budavo, pralotas duoda pietus, ir po alaus bonką, o dabar atnešė tik penkes bonkas, ir kantarams toli neužteko. Prašė daugiaus, o pralots atsakė: „tai, vaikučiai, jus norit prisigerti.“ Kantarai supykę nutraukė jau pas Juodaitį, ir gerai pilvus prisipylę neėjo giedoti. Dabar tik seni kantarai da gieda ir, toki puspiemeniai, o straikuočiai laukia kad juos pralotas perprašytų. Bėda su tais tamsunais, kad jau ir tie skiauturę kelia aukštyn.

— (*Mus pačtas*). Nueinu viena diena ant pačto su savo reikalais ir matau labai stebėtiną nepaprastą dalyką . . . Toks suvargęs žmogutis paduoda „pavieską“ ir reikalauja penkių rublių. Aukštas aptukęs vyras padėjo tam žmogui knygą, kad pasirašytų, žmogutis rašo, o jis kaip duos per nagus: „kaip rašai, sako, turi rašyti rusiškai“. — „Aš nemoku gudiškai“, atsakė žmogus — „Tai ko atėjai, kad nemoki, eik atsivesk žmogų, kad pasirašytų. Žmogutis da ilgai su juo vaidyjos, bet anie joku būdu neapsėmė lietuviškai. Ir turėjo tas žmogutis eit atsivest žmogų, mokantį gudiškai pasirašyti, kada pasirašė gudiškai, tai gavo tas žmogutis parsiustus pinigų.

Klausinėju kitų, ar kožnam reik gudiškai ant pačto pasirašyti, daugumas sakė, kad ir lietuviškai gilioja tiktai čia kaltas yra užsivertimas prie pačto tarnaujančio lietuvio — išgamos. Tas lietuvis paeina iš kaimo Sarvininkiskės, Kutas jo pravardė, tikras lietuvis kursus išėjęs užima da tik žemą vietą bimboriaus, o jau pradeda darbuotis kaip „obrusitelis“. Oi Lietuva, Lietuva, ar ilgai da gimdysi išgamus!?

Žaibas.

— (*Krata*). Pereitame Liepos mėn. buvo krata *Liepalotuos* pas *Kasiulaitį*. Atsikadaravo Sintautų žemskiai su šaltyšium, ir pradėjo jieškoti popierių, šnipinėjo, uostinėjo, krapstinėjo, viską išvartė, kišenių iškraustė . . . Paties Kasiulaičio nė namie nebuvo. Bekraustydami jo sėmėgą rado niekam netikusį popiergalį, ale durni žemskiai pamatė, kad kokių ten ličbų prirašyta ir dėlto jo nepaliko; ant lentynos rado „Vadovą“ — tą ir pasėmė. Teip pasitrangę čielą pusdienį su džiangsmu išvažiavo kaip velniai su dušia. Ale iš to vargiai kas bus, tas „Vadovas“ — dvasiška knyga, nekaltos įtalpos, o iš to popiergalio ir nepalipys jauti. Tiktai dėl to brudo žmogus tur gaisrūt. Sykį vadino ant tyrinėjimo, žmogus Kasiulaitis laukė iki vakarui, vakare atsakė: „gali eit namo mes nepsidirbam“. — Tai kam jus, judošiai, vadinot kad „nepsidirbat! . . . Ale ką, anot to vokiečio, „su durnu gudu padarysi!“ oi Lietuva, Lietuva kada tavo vargai pasibaigs, kada mes nusikratysim nuo tos gyvatės, kuri mus graužia. Kada tą jungą numesime nuo sprando!

Naumiestis (*naujas išmislas*). Naumiesčio bažnyčioj, kaip rašo p. Ožkanagis, atsirado naujas išmislas: tapo įdėti margi ir ištepinti su visokiais paveikslais langai. Be to ant tų langų matyt *lenkiški* parašai. Vienoj vietoj matyt: *Zakład S. Lukasza Warszawa 1890 r.* kitoj — „*Święty Mateusz* ir tt. Ar įvyko šita atmaina su žinia, parapijos užveidų, nežinia. Bet ar šiaip būtų, ar teip, tai visgi ta atmaina yra netikusi: Viena, bažnyčia pasidarė daug tamsesnė, o antra tapo užkarti į lietuvišką bažnyčią *lenkiški* parašai. O ar tai mums lietuviams pritinka savo bažnyčioj laikyti *lenkiškus* parašus? Kiti atvykę iš kitos šalies gal pamislyt, kad mus žemė lenkų apgyventa, o kas žinos, kad čia lietuviška parapija, tai juoksis iš mus ubagystės ir pamislys, kad arba mes nemokame ir neturime savo rašto, arba mes savo rašto nekenčiame, gėdimės ir dėlto puošiamės į svetimas plunksnas. . . .

Kitosė parapijose stengiasi atsikratyti nuo lenkystės liekanų, o pas mus jas rupinasi įvest. Ar tai mums pritinka?

Parapijonys, susipraskit, prisistebėkit, kas darosi po jus akių ir už jus pinigų!

Naumiesčio pav. Griškabudis. (*Rinkimas vaito*.) Biržio mėnesyje š. m. Griškabudžio valsčius rinko vaitą. Šisai rinkimas, kaip ir paprastai dedasi, neapsiėjo be degtinės, be riksmo, barnių tarp savęs ir ant valdžios, kuri tuokart laiko pirmsėdystę ant susirinkimo. Ypatingai šimet valsčionys iš paskutinios vieni prieš kitus statė keteras, atkakliai kovodami tarp savęs ir su valdžia, kad galų gale kone daėję iki peštynių. Dauguma valsčionių stovėjo po raštininko Opanavičiaus pusei, kiti-gi po buvusio vaito Urbanavičiaus, už kurį ėjo ir pats paviečio viršininkas, — ir kur-kas daugiau balsų gavo raštininkas. Vienok „načelnikas“ apie Opanavičių ir girdėt nenorėjo: jisai užsispyrė, kad vaitu turi likti ne kits, kaip jo renkamas, per-ką jisai net pats griebdamas vieną-kitą už rankovės, traukia į savo pusę ir liepia jiems kitus traukti, vienok anieji drąsiai priešinasi jam ir net ima ant jo piktžodžiauti, kad kiša savo „načelnikišką“ nosį, kur nereikia. Teip besitasant viršininkėlis jau ima dukti, Opanavičių jis imeta į ląstą; Anoj-gi šalininkai teip-gi paduksta ir visi šoka prie viršininko, reikalaudami atliuosuoti jį iš lastos; ima vadinti načelninką net „buntauninku.“ Viršininkas, turbūt, pabugęs, kad jo kailis kokioje nepapultų į darbą, ant jų reikalavimo Opanavičių iš tamsiosios išleidžia. Triukšmas vienok tolyn auga didyn, žmonės ant viršininko da baisiau pašėlsta ir ant to pasibaigia rinkimas vaito.

Teip ir grįžta namon vieni su pilnoms kartulių širdimis, kad, anot jų „pasiutėlis maskolius“ kišasi ne į savo dalyką ir dirba bereikalingas turbacijas, kiti-gi dega baisiu apmaudu, kad neina pagal jų norą, kad jau Urbanavičių nudrėbs nuo vaitystos, — prie paskutinių eilios priguli ir pats viršininkas. Štai neužilgo potam jau tulus rėksnius šaukia pas tyrinėtoją ir po tardymui septynis vyrus uždaro į kalėjimą, kaip antai: Antaną Rudaitį iš kaimo Muzeikų, Kromą iš kaimo Bliuviškių, Juozą Švedą k. Griškabudžio, Strimaitį k. Griškabudžio, Balnį k. Stugučių, Šukaitį, Jankuną, — priegtam da gaudo policija Unguraitį iš k. Barzdų ir p. Margaitį iš k. Žardelių, kurie tuotarpu slapstosi. Viršpaminėti ukininkai sėdi kalėjime jau šešta sanvaitė.

Beto da esą ir daugiau ukininkų-užtėmytų tam armyderyje ir peržengusių maskolių įstatymus, apie kuriuos einas tyrinėjimas ir busė atiduoti po sudu podraug su anaisiais. Mat, dabartės Urbanavičius ir jo šalininkai stengiasi savo priešininkus įklampinti kuogiliausiai ir jie yra geriausiais liudininkais viršininkui, kuris atiduodamas anuosius po sudu, vilisi, juog busė skaudžiai jie nubausti už pasipriešinimą valdžiai, kaipo koki maištininkai. Mat, vieni iš tų liudininkų parodo, buk Opanavičiaus šalininkai išveržę jį iš tamsiosios, kiti pasakoja, juog Muzeikų Rudaitis su lazda per galvą siekęs viršininkui, Rygiškių kaimo ukin. Steponaitis (Rugienius-judosius) liudyja, buk Griškabudžio Švedas stvėręs načelniką už krutų ir nustumęs kur-ten į kokią vištinę, žodžiu, zaunyja, turbūt, visai nebutus daiktus. Šieji-gi iš savo pusės teip-gi davinėja skundus ant viršininko už jo netikusį pasielgimą ant susirinkimo, ir kad jisai gavęs nuo vaito Urb. gerą kyšį, užtai-gi ir guldęs galva už jį. — vienu žodžiu tarp vietinės valdžios ir tarp žmonių, teip-gi žmonių tarp savęs, prasidėjo bjauri kova, o ant ko pasibaigs, dar šiandien sunku pasakyti, pamatysime ilgainiui.

Nova.

Kauno gub.

Vilkmėrgės pav. Miestelyj *Kupiškijj* gyvena šnipukas Kazys Čepinskas, kuriam valdžia moka 10 rub. ant mėnesio. Kupiškėnai saugokitės to išgamos!

Apie Skopiškį naktyj prieš š. Petrą buvo išlipinti atsisaukimai; nekurie išbuvo lig iš vakarų.

Riestaragis.

Panevėžio pav. Pasvalis. Naktyj prieš š. Joną buvo atsiradę atsisaukima „Lietuviai ir Lietuvaitės!“ Išryto anksti policija nudraskė. Lipinimą metą ant žydų. Pas trys žydus Vaškuose (netoli Pasvalio) raudonsiuliai krėtė, jieškodami atsisaukimų, bėt nieko nerado.

Kipšas.

Linkava 10 liepos mėnesio Pakrujo asesorius (pavardės negalėjau sužinoti) *suėmė* ukinią *Gašką* iš Šikštonių sodžiaus Janiškelio parapijos. Štai kaip atsitiko. Gaška buvo po priežiūra policijos. 10 liepos jis gavo iš žigunės (pačtos) siuntinį. Pasiėmęs, pasikišo po pažastę ir ėmė vaikščioti po miestelį. Tą dieną iš Pakrujo buvo atsivilkęs asesorius (Linkavoje asesorius nėra). Raudonsiulis kelių žmonių klausinėjo, ar nematę Gaškos? Vienas pamatęs tuojaus ir parodė su pirštu. Asesorius užklupo ant Gaškos, iškrėtė ir siuntinį atrado laiškų, laikraščių, knygelių... Gašką areštavojo. Dabar jis sėdi Panevėžio kalėjime.

Razalimas. (*Panevėžio pav.*) Per dešimtinę pasirodė hektografuoti atsišaukimai. Turinio nežinau.

Liepos mėnesį Pakrujo šunsnukis asesorius Rožalime darė kratas pas mergaitę Balnioniukę ir pas vaikiną Mainionį. Pas Balnioniukę nieko nerado, pas Mainionį rado keletą knygelių „nekalto“ įtalpos ir kalendorių, bet į kalėjimą vaikino nepaėmė. Dar krėtė pas kamendorių Kazlauską. Čia taip buvo. Asesorius atėjęs į kleboniją, liepė Kazlauskui atidaryti duris savo kambario, bet kamendorius atsakė: „Pamečiau raktą nuo durų ir patsai jau kelios dienos, kaip nebeįeinu į kambarį.“ Asesorius liepė savo uodegomis išlaužti duris. Iškrėtė, bet baisių lietuviškų knygų nerado, Kazlauskas padavė skundą ant asesorius už išlaužimą durų. Dabar, kaip girdėt, tas šėtonas atstatytas nuo tarnystos. Reikia su visais tais kraugeriais taip elgtis! *Riestaragis*

Šiaulių pav. Užrentis. (*Daktaras keršty*). Urventyje yra aptieka, bet ir daktarų yra gausiai. Pirmas p. Baranauskas valščiaus pelčieris, spitras ir kurtas, ne labai žemaitiškai ne supranta. Antras — P. Parimskis, karčiūmenėje 3 metus buvęs pelčieriumi — stebuklingai gydo. Trets — Jonas Gerilokas (perkrikštas iš žydų) šaučius, turi knygą ir keles plėčeles — labai atspėja ligas. Dar daktaras Macevičia, aptiekoriaus brolis, nieks ne žino, kame mokinosi, ar kokias turi knygas, ar iš akių ligonių permano, bet jo liekarstos kožnam mačyjančios. Tiems daktarams mažai t'yra, ligonių, ir jie ėmė ant viens kito pykti. Parimskis apskundė asesoriumi Macevičią, juog jisai niekur nesimokinęs, nėjoks daktaras, o jo brolis aptiekorius — pabludęs, abudu trucių žmones. Asesorius atvažiavo tyrinėti. Macevičią įbruko gerą kyšį; todėl asesorius pasakė, juog Maceviči daleista visur ir visada gydyti, o aptiekoriui įsakė ne apsigerti. Dabar, susisuko ant Parimskio. Aptiekorius, daktarai ir policija, nuėję perkratė jo liekarstas ir visas užpečėtyjo. Visa

jo daktarystė prapuolė; iš to apmaudo Parimskis ėmė gedauti, juog jo šimts rublių per tą kratą prapuolė. Tuojaus visi ligi neišėję iškratė visas kišenes ir drabužius po akių policijos, to šimto kaip nebuvo, teip ir nerado. Dabar Macevičia padavė po sudu Parimskį už apieškojimą. Svietkų keletas vežimų ir visokių piemenų iš abiejų pusių lėkė jau į Šiaulius. Tokiems tai daktarams mes užventiškiei, nešame grašelius ligoje, o tikri, mokslus išėję, lietuviai gydo burliokus tolymoje Gudijoje!

Šaurėnuose nedėloje per *sv. Jurgį*, buvo vestuvės vienos našlės. Pirm šlubo nuėjo į kleboniją ant užrašų. Po valandos jaunoji parputuoja atgal į špitolę, parbėgusi skačiojasi apdususi ir sako: „niekaip ne duoda šliubo be pyrago! Kiek nesikloniojau, rankas kojas nubūčiau kanaaninkui neduod ir gana; turi ar neturi o reik nešti“. Ta žmonelė nors žinojo kanaaninko madą, stuomenį nusinešė, o nuo pyrago norėjo atsiklonioti, bet nevyko; kanaaninkas nedavė šliubą kol pyrago nenunešė.

Ropynė.

Aukmergės pav. Anykščiai. (*Apie mokyklas*). Anykščių valsčius turtingas ir didelis; užlaiko ir tris kunigus, o nuo pernai metų pradėjo statyti naują bažnyčią, ir nors tas statymas ne vienam įvairių dusulį kuno ir kišenius, anykštiečiai vienok sumurys tokią bažnyčią, kad apylinkės kaimynas, pamatęs ją, iš pasistebėjimo išsižios, paskum apsilaižys, apsilaižęs seilę nuryš ir ant galo ištars: o - ho - ho!

Yra miestelyje pradinė liaudies mokykla, kuri prikrėtė proto ir apšvietimo jau į keletą šimtų galvų vaikesų, bet — „valig Jurgio turi but ir kepurė“: tokiam valsčiui reikia ne vienos, bet dviejų-trijų mokslainių, mano rupestinga gudų valdžia, o ką ji pamislyjo, mėgsta ir padaryt. Tai-gi apuostė „posredninkas“ dideli kaimą, Šaulius, aprokavo, kad įsodinta ten mokykla augs, kaip ropė, ir pranešė visiems tikriems Šaulių draugystės padonams, juog valdžia „dėl labo žmonių“ nori uždėt aname kaimė dviejų kliasų moksleinę.

Ar jaučiat, anykštiečiai, kaip myli jus valdžia? Sakau, kad ne, nės kitaip „skodas“ ne but atmetęs gerų jus norų, o jis jug taip padarė. Apsiliejo krauju posredninko širdis: tikėjosi nabagas kryžių ant krutinės už tai užsikabint, ir kaip apšviestas žmogus, norėjo apšvietimą praplatint tarp laukinių lietuvių (koksai šiaučius savo batų negeria?) ir tuom savo sąžinę nuo griekų mėslo šiek-tiek nukuopty (mat ir posredninkas — griešnas žmogus kaip ir mes, suskia, nors ir didelis ponas.) — Nenorim mokyklos — nutarė „skodas“. — Tai dėlko-gi nenorite? — užklausė tarpininkas.

Teisybė liepia man primint, kad ne visi vyrai nenorėjo apšvietimo, tokių vienok buvo nedaug. daugumas-gi nuo jo atsisakė; vieni dėlto, kad tokios mokslainės buv visišškai nenaudingos, pramokina buv vaikus gudiškai tiek, kad paskum jie, išėję į miestus, lengviau ten gali užsilikti, pasileisti, o ant valsčiaus nereikalingus mokeščius užtraukt, kiti dėlto, kad nenorėjo savo pinigais mokyklos užlaikyt, tretį vėl reikalavo, kad leistų vaikus lietuviškai mokint. Išgirdęs paskutinį reikalavimą, „posredninkas“ net užsimerkė ir, mosikuodamas rankomis, neva norėdamas piktas misles iš vyrų išbaidyt, ištare: *nemožna, nemožna, zakonai neleidžia*.

O šitoji valdžia! sakosi žmones mylinti, norinti jiems gero, o tiesas tokias išduoda, kurios draudžia lietuviams reikalingiausiąjį daiktą: mokintis prigimtos kalbos.

Surašęs protokolą, kuriame pažymėjo, kad šauliečiai nenori mokyklos, nenorėdami užtraukt ant savęs naujų mokesčių, posredninkas išvažiavo su aplepusiomis ausimis. Nepadyvikit meldžiam, jis turėjo, po nosia, nelyginant, šaukštą gardžios košės kurią reikėjo tik nuryt, o čia „skodas“ ėmė ir prispjovė.

Dovanok jiems, posredninke, nės nežino, ką daro: pasigailės paskum, ašaras lies, pirštus kramtyt.

O dabar apruokuokim, kiek ašarų išpuola šauliečiams išliet už papildytą grieką.

Norėjo jiems posredninkas ir apygardos inspektorius (ir jis taip-pat ten buvo ir žiburi šviesos Šauliuose uždegt didžiai norėjo) įtaisyti dvejų klasų mokyklą. Nu, dviejų - ne dviejų, tai nors tokia, kokia yr Anykščiuose — liaudinę; tokiuose atsitikimuose pameluot nēr grieko — kaip šiaip durnius pritrauksi? O gal vietoj učiteliaus popą but pakvietę (Anikščiuose jug yr išiganęs, riščiuotas, jam da, žinoma ir mokēt nieko nereiktų, tai ir augtų ir plėtotus apšvietimas, po plačia popo rankove, kaip usnys kviečiuose.

Kokius-gi išminties turtus suteikia mums liaudies mokykla? Išmokina gudiškai rašyt ir skaityt. Teip, bet mokėjimas skaityt tai yra neva dvasiškos kojos, kurios žmogų prineša prie stalo gudiškos „mandrybes“ — valgyk sveikas! o „učitelius“ renka geresnius šmotelius ir sako mokintiniams: „o šitą maukit, vaikučiai, labai gardus, ir bais sveikas“, ir jeigu vaikučiai siek-tiek tiki savo piemieniui, gali pripumpť tų gardumynų iki ausių. Gardumynai-gi tie štai koki: mokino ten vaikus apie gudų gyvenimą, papročius, paduoda visokius skaitymus ir apsakimus; palengva, švelniai atadengia paveikslą Maskolijos, caro ir vyriausybės taip gražiai nupieštus, kad vaiką pradeda traukt prie tų paveikslų, kaip prie žydo baronų, giria jų tikėjimą, miestus, išdarbius, jų valdžią

ir „činovninkus“, jų kalbą, knygas, mokslą, giesmes, budą žmonių; niekina podraug viską lietuvišką, prigimtą, kartais aiškiai ir atvirai, kartais slapčiai ir nežymiai, nežinioms; žmogus ir nenumanai, kaip lašą po lašui įlieja į supratimą jausmą paniekinimo, arba pažeminimo dėl savo penėtojų ir augintojų, kaip gudiška kalba pasirodo gražesne, jų dainos smagesnes ir linksmesnes, atsiranda patraukimas prie tų grožybių ir jeigu laiku šeimyna ir aplinkiniai neužsmaugs tų šundiegių širdyje vaiko, gali jis išpildyt viltį savo „učiteliaus“ — tapt ariamu, atsidadavusiu jaučiu gudų valdžios. Teip šito išmokina, arba stengias išmokint mūsų vaikus liaudies mokyklose.

Išmokina rokuot. Teisybė, išmokina; tas mokslas reikalingas ir gyvenime bus naudingas, bet dėl rokavimo ne reikia svetimos kalbos: rokuot galima geriau lietuviškai, prigimtoji, priprastoji kalboj, o jeigu valdžia rupinas apie mūsų gerovę, turi ji butinai žinot, (mes patys kada nekada prašimais parodom, kas mums sopa) kad mums but labai naudinga išmokyti lietuviškai skaityt nors tiek, idant galėtum Dievą garbint, o meilingoji valdžia smaugia štriopomis ir kalėjimais tuos, pas ką atranda dvejetą vaikų su lietuviškomis maldaknygėmis; žino ji, kad mums reikalingos tos maldaknygės. Dievui liepia melstis ir gudų valdžia, o spaudint jų Lietuvoj neleidžia; išspausk sau jas iš piršto, jei nori; supranta ji, kad mums reikalingos svietiškos ir mokslinės knygos, nės gyvename ant svieto, terp žmonių, turim su jais reikalus, o žinomas jug daiktas, kad mokintiesiems lengviau ant žemės verstis ir parveikt kitus, vienok tai rupestinga valdžia su štikais išvijo su nagaikomis iškrapijo visus lietuviškus raštus iš Lietuvos; apie mokyklas tokias tiesas išdavė, kad dabar, užminus kam nors apie lietuvių kalbą josė, visi pasredninkai akis užmerkia ir rankas krato, ir jeigu tą visą priminęs žmogus pažiūrėsi į valdžios veidą, tai pamatysi ne aniolą-sargą mūsų gerovės, koku ji nori mums pasirodyt, bet išsižiojusį kiaulės snukį, kuris rengias praryt lietuvius (ne vien tik šauliečius) ir permalt juos ant cariškos gudiškos košės.

Tegul leidžia lietuviškas mokyklas, nereiks skirt ant jų pinigų iš rando kasos, nereiks prašyt sutikimo „skodo“; pats „skodas“ paprašys daleidimo, o iš skatikų mūsų išaugs rumas. Sako ji: gudiška kalba reikalinga. Tegul įveda gudišką kalbą, bet tegul leidžia lietuviškai mokintis, o posredninkas nepanorėjo Šauliuose šito reikalavimo į protokolą įrašyt; be reikalo neskundėt jo gubernatoriui: — bijo jų ausis gyvo žmonių reikalavimo. Anikštiečiai, valdžia jus myli; paprašyk visų valsčių, kad daleist vaikus lietuviškai mokint, parašyk,

nutarę ant „skodo“, prašymą pas ministerį apšvietos (Minister Narodnago prosvieščeniya), ar neteiksis išklaustų maldavimo nužemintų tarnų savo. Išklausys, neišklausys — padaryt gali, žinos nors, kad ir anikštiečiai nori vaikus lietuviškai mokint, o juo daugiau bus tokių prašymų, juo greičiau prilenksime ausį jo prie „maldų“ mūsų. Pabaudimo nesibijokit: ir gudiškos tiesos neužgina prašyt. Atsikartojus tokiam atsitikimui, koks buvo Šauliuose, būtina reikia spirt posredniką, idant reikalavimą lietuviškos kalbos įrašytų į protokolą, o neišpildžius jam to, ant protokolo nepasirašyt ir skųst aukštesniai valdžiai (gubernatoriui)

Gilis.

Mintauja. 6 rugpiučio nuo ryto šeštoj valandoj žandarai išiveržė į pono Štelmacher'io namus. Mat vokiečio Štelmacher'io vaikus mokino Vladislavas Požela, kurį 1 d. liepos suėmė. Išiveržę iškretė tų vaikų knygas, ir rado tik vieną numerį „Robotnik litewski“.

Kipšas.

Ryga 4 d. biržio m. šių metų, buvo perstatytas juokingas paveislėlis 2^{se} veikmėse Vaišganto, beto buvo dar išpildyti: deklamacija: „Nemokantis rašyt“, solo: „Kur banguoja Nemunėlis“ su palydėjimu muzikos kupletas: „Kaimo žydas“, rašytos paties lošiko. Ir tą visą minėtą programą pasisėkė mūsų aktoriams išpildyt kuonogražiausiai; ypatingai smagų išpudį padarė giedojimas solo: „Kur banguoja Nemunėlis“.

Po lošimo pradėjo čiuznynėt apie aktorius šnipukai; ir ne užilgo šaukia juos žandarų vyriausybė. Visupirmu pašaukė p. L. J., paskui p. A. M.; kitų-gi dar nešaukė. Teipogi šaukia iš „Lietuvių Pašalpos Draugystės“ dabartinį pirmsėdį ir buvusįjį. Matysime, kas iš to išeis. Man rodos, kad žandarmerija surinkusi tas žinias kreipsis į ministeriją su prašymu, kad uždraustų lietuviams tą darbavimąsi. O kito nieko ji neturi tiesos daryt, nės viskas buvo rėdoma su daleidimu cenzūros ir policijos. Perstatymą lietuviškų komedijų gal neužgis, bet nežinia, ar galima bus spaudinti apgarsinimus lietuviškoj kalboj

Lietuanis.

Škotija. *Bellshill.* Šitame miestelyje lietuvių yra neperdaug: stubų yra 15, žmonių apie 110 bet atstume lietuviško versto galima skaityti 600 žmonių. Miestelį Bellshill galima vadyt centru lietuviškų kaimų, nės apygardoje nėra didesnių miestų. Subatomis, kada žmonės laisvi nuo darbo, yra lietuvių veik pusė tarp vaikščiojančių po gatvę. Lietuviai yra pasirinkę ir krautuves, iš kurių visados ima daiktus; yra tokių krautuvių kur galima ir lietuviškai susikalbėt. Vienas krautuvninkas žydas moka mažiausią daiktą pavadinti lietuviškai, turi ir

lietuvišką gramatiką; tiesa, pas jį daugiausiai ir perka. Čia derėtis nemada, bet mus žmonės įpratina prie to ir pardavikus.

Gaila, kad šiame miestelyje neatsiranda prakilnesnis lietuvis, kuris uždėtų krautuvę; neblogiausia galima būtų pragyvent. Buvo paketinės vienas lietuvis uždėt krautuvę, bet budamas neturtingas to neištengė padaryt. o turtingesni nesumano, kaip verstis; turėdami kiek skatiko, bijo prakišt. Tuom tarpu žydai liepos mėnesyje uždėjo net dvi krautuves: vienoj krautuvėj randasi šėip valgomi daiktai, kitoj-gi uždėjo net ir duonos keptuvę. Kad pritraukt lietuvių prie savo duonos parašą padėjo ant vežimėlio. „*Lietuviška Beker Fr. Jegodžinski Bellshill*“. Iš tokio parašo, žinoma, nieks negali suprast, kokia ta keptuvė.

Lietuviškos duonos keptuvės draugystėje, kuri yra miestelyje Wishaw (Ušiai) atsirado geresnis sutikimas, ir teisingesnis rokundų išdavimas, nės dabar, ėsant lietuviui sekretoriui, nėra ant ko bartis, o matyt, sekretorius neblogiausia išmano draugystės reikalus. Tik gaila, kad tos draugystės sąnariai beveik nė vienas neskaito laikraščių, o ar gali koooperatyviška draugystė apsieit be laikraščio, kada jos įėjimai per nedėlią buva 50—60 svarų sterlingų (apie 500—600 rublių). Tokiai draugystei, žinoma, reikėtų būtina laikraščio, kur galėtų turėt savo dalį ir nereikėtų teip bartis tarpe savęs, bet daugumas atsisako nuog skaitymo ir išiuylt jiems negali.

Su apšvietimu šioje apielinėje negali per daug pasigirt. Tankiausia matai mūsų brolius vaikščiojant po gatvę girtais, ir nevienam tenka policijoj pernaktot, iš kur jau be 10 arba 20 šilingų neišeina. Berods yra Bellshill apielinėje susitvėrus „*Šviesos Dr.*“, bet sąnarių yra mažai, kiti nesupranta apšvietimo naudos, ir dėlto negali ką daug nuveikt, gal laikui bėgant D-tė istengs ką svarbesnio nuveikt, ir netik platīs knygas bei laikraščius, bet šėlps ir tautiškus reikalus. Tokia pat draugystė yra Glasgow'e ir Londone. su tais pačiais mieriais, bet kiek buvo patėmyta jos tarpe savęs susinešimo neturi, ir nesupranta naudos susivienijimo į vieną tautišką organizaciją su centrališku komitetu, kaip ana „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“. Labai but gerai toks svarbus darbas atlikti.

Darbai Škotijoj eina gerai, ypač anglekasyklose. Nuo 1 rugsėjo padidino algą ant 20%; dabar anglekasis uždirba po žemę 8 šilingus ant dienos. Darbo laikas 8 valandos (tik šimet tapo įvesta). Iš Lietuvos atvažiuoja gana daug: bernai, dvarokai ir pats ukininkai. Pagal anglų apskaitymą vieną sanvaitę pribuvo net 200, iš tos priežasties pakėlė net klausymą apie ateivius. Anglai susirinko ant mitingo ir visi rėkė, kad nepriimt prie darbo, bet viens

kalbėtojas gynė ateivius, sakydamas, kad visi lygiai moka mokestį junijos draugystei. Nuėjo keli darbininkai pas kasyklos užveizdą, bet ir nuo ano gavo atsakymą: „kad jums negerai, tai galit išeit iš darbo“. Negavę darbininkai užtarėjo rengėsi paduoti raštą į parlamentą. Ar tos svajonės vietinių darbininkų išsipildys ar ne, nežinia, bet galima apie tai abejot, nės yra tokių kasyklų, kur dirba daugiau kaip pusė lietuvių, rodosi „kumpanės“ nenorės sumažint sau pelną. Nedėlinis laikraštis *Speaker*, išeinantis Bellshill 4 d. rugs. patalpino straipsnį „*The Polish element*“ kur buvo rašyta, kad „kumpanės“ neturi priimti po žeme dirbt visai nemokantį vietinės kalbos.

Škotijos lietuvių dabar galima drąsiai skaityt į 3,500. Skaitytus tai nemažas, o kunigo lietuviško neturi. Velykinės atvažiavo išklaustyt iš Manchesterio kunigas lenkas pramokęs lietuviškai, ir labai malonėtų išiskverbt į Škotijos parapiją, bet lenkelio nelabai kas norėtų. Tiesa, pradėjo teirautis lietuviai apie kunigą lietuvi, bet tik Glasgow'o lietuviai, ne visos Škotijos, kurių daugiau yra per 100 ypatų o, kaip žinau, Glasgowo lietuviai neturi įtekmės ant kitų. Jie pirmiausia parašė prašymą vyskupui, ant kurio tik Glasgovo lietuviai pasirašė, kad pirmiau buvusį kun. V-ri išvyt. Tas ir pats atsitraukė. Kaip tėmyjau ir pažystu budą Škotijos lietuvių tai kunigas gali labai gerai užsilaikyt ir atnešt daug naudos savo braliams.

Radasta.

Iš svetimų šalių.

Kynai. Kariumenės susivienijusiųjų viešpatysčių apėmė Pekiną. Kynų sostapilį. 4000 kyniečių krikščionių padėjo užpuolikiams, apimti sostapilį Matyt, krikščioniškas mokslas sėjo teip-gi judosystės sėklą ir gimdė išdavėjus tėvynės. — Tarp viešpatysčių, vedančių karą Kynuose pradeda atsirasti nesusipratimai. Matysime, kas toliaus dėsia.

Transvaalūs (pietinė Afrika). Anglija da ir dabar nestengia apmalšinti pasikėlusius „burus“,*) kurių, sulyginant su anglais, yra tik saujalė. Dabar burai vengia atviro mušio, bet jie kitokiu budu, daug baldos daro Anglijos kariumeni. Pasielgimas anglų esąs nepatogus. Nenorinčius pasiduot baudžia, kaip tik imano. Vienas iš buvusių aficerų Chorchill, žinovas karo reikalų, jau senėi rašė, kad ant vieno burų kareivio reikia turėt 5–6 kareivius anglus. Tokią tai galybę turi tėvynės meilė!

Kitajus.

Kitajus, kaip žinome, gul rytinėj Azijoje, pagal Tykasias Jures. Tai labai didi viešpatystė

turinti apie 400 milijonų gyventojų. Kaip ta ponyste stovi, rėdosi — jau yra daug tukstančių metų. Rymo ciesaorystė ir daug kitų užgimė, išaugo, ir sugriuvo — o Kitajus, kaip buvo, teip ir iki šiolei tebėra. Kitajus yra labai tirstai žmonių apgyventas. Žmonės jo labai darbštus ir pramoningi. Žemė kogražiausiai pas juos išdirbta yra. Žemės netekdami, jie didžius paramus ant ežerų sukala, žemėmis apipil ir ten visokius žolynus ir javus sodina. Daugiausiai jie sorus augina. Arbatą teipogi nuo jų turime. — Kada žmonės Europoj vos šį tą mokėjo — kitajiečiai savo krašte gangreit teip-pat gyveno, kaip ir dabar. Sako, buk jie pirmiaus, neng kas-kitas, paraką išradę. Jie pirmiaus, neng kiti žmonės, raštą išrado, spaudą ir laikraščius pas save užvedė. — Gyvenimas jų gan liuosas: kitajietis gal visą savo ponystę pereiti, pasporto nereikalaudamas. Toliaus, jeigu kitajietis nori kokią draugystę užvesti, tai jam ant to nereikia nei jokio vyresnybės daleidimo: jis gal kokią nors draugystę užvesti, bile tiktai ana neketintų ciesaorisko sosto išversti. — Jeigu kas nori kokią knygą atspausti, arba laikraštį užvesti ir išleidinėti, tai teip-pat liuosai gal tai daryti, bile tiktai savo raštuose ne keltų žmonių prieš ciesaoriską sostą. — Jeigu žmonės užmato nepriderančius „uredninkų“ pasielgimus tai apie tai kiek nori gal rašyti ir skelbti. — Toliaus, kitajiečiai ne vien žemės išdirbimu užsijėma, bet dar ir prekiavimu. Prekiavimas pas juos didei išsiplatinęs yra. — Kitajiečiai labai angštoj paguodonėj savo numirėlius laiko. Kapai jų — švenčiausia vieta. — Toliaus, ta tauta didei konservatiška yra, t. y. nemėgsta naujų užvedimu, bet elgiasi teip, kaip tai buvo prie bočių - prabočių. Kitajiečiai savo žemės niekam-kitam užleidę ne buvo, bet ir svetimos žemės jie dėl savęs ir norėte ne norejo. Ant savo ribų jie puikiausius murus išvedė ir už to muro ilgai liuosai ir laimingai gyveno. Kitajiečiai ne krikščionys, bet budistai. — Jie tiki į Dievą, bet jų tikyba ne krikščioniška.

Rodosi, kaip-gi tada tokia rami tauta pasikelti galėjo?

Tas-gi šėip atsitiko: Europiečiai jau nuo keleto šimtų metų vis galvoja apie tai, kaip savo pramonę, prekybą padidinti, kaip pakelti savo gerovę ir daugias pinigų užsidirbti. — Kaip tėvai dirbo — tai jiems neužteko. Jie norėjo geriaus ir mitriaus už tėvus dirbti. Ir ant to kelio labai aukštai pirmyn pašoko. Toliaus, su laiku pas Europiečius išsidirbo principas, juog svetimą kokią ponystę užgriebti — tai ne griekas, bet tai politika. — Kas stipresnis, keno viršus — tai to ir teisybė. —

Tai-gi Europiečiai po visus pakraščius žemės šniuštinedami, kame savo išdarbius geriausiai

*) Teip vadina transvaaliečius.

butų galima parduoti, kame kokį žemės šmotą sau būtų galima užgriebti, ant galo pagalios ir ant Kitajaus užniko. —

Europiečiai pamatė, kad Kitajaus išdarbiai, ne taip geri, kaip jų, tai į Kitajų savo išdarbius brukti pradėjo. Europiečiai pamatė, kad ten stabmeldžiai — tai savo tikybą groltu gangreit brukti ten pradėjo, nuo to dėl savęs naudos lugodami. — Europiečiai pamatė, kad šarvai ir ginklai Kitajiečių menki, tai ir žemę kitajiečiams išveržti užsimanė . . . Kitajiečiai kentėjo iki galėjo, bet kantrybės nebteko ir kilo karė . . .

K-s.

Iš lauko kovos.

Kratos: pas Žiupsnį ir Baranauskį (Liepojuje) pas advok. Lukauskį (Šiauliuose), pas ubagus A. Baltrušaitį ir J. Dubicką ir kurpių Vingevyčių (Naum.)

Areštai. Suimti knygų pardavėjas Birbilas (Liepojuje) Dr. Vainekis iš Palangos (sėdi Liepojuj), Rudaitis ir Rykliutė iš Naum. pav.

Kalėjimas.*) Garmus paleistas ant parankos pradžioje metų.

Judošiai: rašt. Blaževyčius ir vaitas Seštakauckas (Krasnava, Seinų pav.) „sotninkas“ Sekleckis (Krakiai, Kauno pav.) Lapatukas (Naum.) Steponaitis-Rugienius (Naum. pav.)

Taisykimės lietuviškas lentas!

Gudai daleido*) lietuviškai lentas rašyt Kolei buvo uždraustos lietuviškos lentos, daugumas ir kailį ikišo bekaldami lietuviškas lentas, o dabar kada valia, labai retai kas įtaiso lietuvišką lentą: da vis stypso gudiškos. Laiks jau susiprasti ir į vietą gudiškų lentų prikalti lentas lietuviškas su lietuviškais parašais.

Garmonis.

Nauji raštai.

Kas priešius? Parašė *Luzdymų Pelėda*, perspaudinta iš „Varpo“ Tilžėje 1900 m. pusl. 32.

Valščiaus sudas, komedija vienoje veikmėje, parašė *Žemaitė* pusl. 20 (iš „Ukininko“) Tilžėje 1900 m.

Genių dėdė. Trečias peržiūrėtas ir pataisytas spaudimas. Išleido *M. L. D.* Vilniuje 1900 m. pusl. 30.

Ar socialistas gali būti kataliku? Sodiečiams ir draugams darbininkams parašė *Žmogus*. Plymouth Pa. Kašta ir spauda „Vienybės Lietuvninkų“ 1900 m. pusl. 22.

*) Butų malonu patirti, kaip stov dalykai su kitais. Red.

**) Butų gerai, kad kas mums atsiųstų tą valdžios daleidimą. Red.

Senų gadynių išnykę gyvi sutvėrimai. Pagal *Hutchinsoną* surašė *Šernas*. Chicago Ill kaštu ir spaustuviėje „Lietuvos“ 1900 m. pusl. 370.

Botanika ir taislius auguminius. Parašė kun. *Ambraxiejus Pabrieža* pusl. 166. N. 2 kn. 14 Dirva“ Berželis 1900 m. Spauda A. Miluko Shenandoah.

Olga Liubartovičiūtė, vaizdelis iš gyvenimo nihilistų. Rašinis *M. Stepniako*, iš maskoliškos kalbos vertė Stasys Kirvis, pusl. 40. Išleido J. Laukis 267 August str. Chicago Ill.

Atsišaukimas į Tautiečius (dėl dainų išleidimo) Priedas prie „Vienybės L.“ pusl. 2 10 d. rugpjūčio 1900 m.

Lietuvos Sargas laikraštis paskirtas reikalams Britanijos lietuvių. Pirmas numeris išėjo 28 d. liepos 1900 m. pusl. 4, Londone. Pirmu numeriu ir užbaigė gyvenimą.

Raštai

„Varpo ir Ukininko“ redakcijos.

Iš ukininkystės.

1. **Motiejaus Išguldymai apie ukiškus augalus.** Apie javus, jų sėjimą, auginimą kirtimą, apie ankštinius, pašarinius ir kaupiamuosius augalus, apie pašarines žoles apie jiems tinkamą žemę ir tt. 1893 pp. 23 5 kap.
2. **Sodų veisimas ir pudimų dirbimas.** Trešimas žemės skiepyjimas ir akiavimas. Aparimas pudymu. 1893 pp. 12 5 kap.
3. **K. Vištos ir jų auginimas.** Apie naudą iš vištų, jų veislę, jų prižiūrėjimą lesinimą, apie kiaušinius ir t. t. 1897 pp. 36 5 kap.
4. **Sniegočkai. Kaip reikia kiaulės auginti.** Apie naudą iš kiaulių. Apie paršų auginimą kiaulių šerimą, apie kiaulių prižiūrėjimą, apie jų ligas, tų ligų gydymą ir t. t. 1899 pp. 58. 5 k.
5. **Apie mėslius.** Apie augalų maistą ir mėslo naudingumą. Apie yvairius mėslius, jų užlaikymą n. šlavietės įkretimą lauko ir t. t. 1894 pp. 24 5 k.
6. **Apie keletą tikrų ir pramanytų mėslių.** Žmogaus mėsitas, srutos, paukščių mėsitas, pelenai, mišinys arba kompostas. Salietra, amonijaus druskos, kaulmilčiai, superfosfatai, kaititas, kalkės, mergelis. žaliejie mėsilai. 1894 pp. 23 5 k.
7. **Biedron Apie pakraikas.** Nauda iš pakraikų. Šiaudai, žemė, pelkė (durpė) girinė pakraika, varputis ir piktžolės, druzolės. 1894 pp. 19 5 k.
8. **Gyvulių Gydytojas. Iš bobturgio parvažiavus** arba pasikalbėjimai apie lietuvių naminius gyvulius, apie kiaulių penėjimą galvijų ir arklių auginimą. 1898 pp. 40 5 k.

Iš gamtos.

1. **P. A. Apsakinėjimai apie žemę vandenį ir orą** (iš „Uk-o“). Ypatybės kietų, skystų ir lekiančių daiktų jų yvairios atmainos ir priežastys tų atmainų 898 pp. 48 (10 paveikslėlių) . 10 k.

2. **Apie dangų:** saulė mėnuo žvaigždės, pianėtos ir komėtos 1893 p. 15 5 k.
3. **Medėjo papasakojimas** (išpirkta). Žvejonė ceto (didžuvė) susitikimas su baltąja meška Medžioklė ant jaguaro, tarpe kaimanų (didelių driežų) 1896 pp. 24 (3 paveikslai) 10 k.
4. **Pagaikštis. Bitės.** Apie bičių gyvenimą (grazus prilyginimas prie žmonių gyvenimo) 1899 pp. 24 5 k.

Apysakos ir apysakėlės.

1. **Žemaitė. Paveikslai** (iš „Uk-o“) Kaip viens dvaro darbininkas atgrasino „užveždą nuo savo pačios. 1899 pp. 36 5 k.
2. — **Paveikslai** (iš „Varpo“). Apie nelaimingą ištėkėjimą vienos ukininko dukters 1899 pp. 47 5 k.
3. **Lazdynų Pelėda. Našlaitė.** Ne pasaka. Kaip viena našlaitė tapo išvesta vieno ponaičio iš kelio papuolė į nelaimę, nužudė savo užbadėjusį kudiakį, pateko į kalėjimą ir kaip ant galo išsigelbėjo iš nelaimių 1898 pp. 62 5 k.
4. — **Kas priešius?** (iš „Varpo“) Apysaka iš laiko atliuosavimo žmonių nuo baudžios ir lenkmečio. 1900 pp. 32 5 k.
5. **Dr. Baltušis. Ant nakvynės** (lapelis iš užrašų). Patėmyjimai iš kelionės, pasikalbėjimai su ukininkais apie jų vargus ir užmanymas apie bendrą valdymą žemės ir atlikimą žemdirbystės reikalų išvieno 1894 pp. 16 5 k.
6. **Draugaitis. Kaip senis Makrickas prieš lietuvišką kovojo.** 1893 pp. 15 (išpirkta). 5 k
7. **A. V. Kas kaltas?** Apie nelaimingą apsigėdimą ir jo vaisius, ir apie vaisius uždraudimo vakarus (gužynių) ir pasilinksminimų. 1894 pp. 27 10 k.
9. **Simukas ir Magdutė.** Graži pasakėlė 1896 pp. 35 5 k.
10. **L. Tolstoj. Kur meilė ten ir Dievas.** Kaip pas vieną kurpių atsilankė Dievas 1894 pp. 15 5 k.
11. **Kaukazo belaisvis.** Kaip viens maskolių apicieras pateko į nelaisvę tautoriais ir kaip jis išsigelbėjo. 1894 pp. 5 k.
12. **Pasakojimas apie vieną vaitą ir jo raštininką.** Kaip viens vaitas su raštininku prieš rinkimus bandė užmesti žabangas ant savo priešininko, bet jiems tai nesisekė 1893 pp. 24 5 k.
13. **I. Kaimynų pašneka.** Pasakojimas kaimo mokiniojaus apie Veiverių seminariją apie lietuvių reikalus ir savo apsigėdimą. 1894 pp. 18 5 k.
14. **Pavogti arkliai. Mendelis Didgalvis.** Dvi gražios pasakėlės. 1896 pp. 44 (išpirkta) 5 k.
15. **Sventmikės. Parmazonas arba baisumas Dievo rustybės.** Paveikslai iš gyvenimo dvasiškių 1897 pp. 37 10 k.

Atsakymai.

Ožkanagiui. Tamstos korespondenciją reikėjo dikčiai sutrumpinti o lišką apleisti. Spaudintas žodis pas mus labai yra brangus.

Kaziliunui. „Daina apie manapolį“ mums netinka. Įvedimas „monopolio“ yra vaisium valdžios politikos, o ne ciecoriaus malonės.

Atsankas redaktorius Jurgis Lapinas, Tilžėje. — Spasidinta pas J. Schoenke, Tilžėje.

Kirdžinui. „Užtemimas saulės nusiūsta „Tėv Sargui“.
Sakalui. Mokantiems vokišką kalbą mes velytume nusipirkti gramatiką Schiekopp'o (tai yra sutrumpinta gram F. Kursaičio) ir Žodyną Kursaičio. Pabaigoj šių metų m. s ketiname išleisti savo gramatikėlę, populiarišką.
Krupui. Koresp., eiles ir laiškus į Red. rašykite ant atskirų lapų

Apgarsinimai.

Žemlapis Lietuvos ir Latvijos

lietuviškoje kalboje, atspausdintas lotiniškomis litaromis Peterburge, gaunamas pas inžinieri **A. Maciejvskį.** Nevskis pr. n. 111 b. 73. Prekė 1 rub. už ekzempl. su pristatymu; imant 10 ekzempl. 20 % rabato.

Augustinas Jarmakauckas, arba Augustin J. Germakowski, ar Germakowsky, pasimirė July 14 dieno 1900, ir paliko išmokėtus namus, kuriuos pirkto nuo manęs už 1600 Doliarų. Podrauge jis paliko daug pinigų keliuose bankuose ir kitų brangių daiktų.

A. a. Jarmakauckas dirbo čia cukernėje už formoną daug metų ir mirdamas nepaliko jokio testament. Jo giminių Philadelphijoje nėra. Jis pirmiaus dirbo Brooklyne, ar New York, ir buvo dar nevedęs.

Žmonės šneka, kad jis esąs iš Suvalkų rėdybos, bet iki šiolei dar nieks tikrai nežino.

Tikri giminės, norėdami ką gauti iš mirusio palaikų, tegul atsišaukia prie manęs.

Antanas A. Jocis,

764 S. 2 nd Street,
 Philadelphia, Pa.
 U. S. A.

Adresai

„Ukininko“ ir „Varpo“ administracijos:

- 1) redaktorius: **Herrn J. Lapinas, Tilsit, Goldschmiedestr. 8.**
- 2) kasieriaus: **Herrn D. Saunus, Rokaiten, per Neukirch (Ostpr.)**
- 3) knygininkės: **Frl. M. Saunus, Rokaiten, per Neukirch (Ostpr.)**

Turiny.

Kas turi ausis teklauso. **Kl. Vėjalis, Meilė Tėvynės, Budeliui (eilės). Pamušis.** Nepasitikėkime ant kitų. **Keliauninkas.** Apie naudą saulės šviesos. **Juozas. Žemdirbystės reikaluose. Kaimavietes. Korespondencijos. Suvalkų gub.** Kampučiai, Senapilė, Igliauka, Igliškėliai Sasnava, Alvitais, Naumištis, Griškabudis. **Kauno gub.** Kupiškis, Pasvalis, Linkava, Razalimas, Užventis, Anykščiai. Mintauja. Ryga. Skotija. Iš svetimų šalių. Iš lauko kovos. Taisykimės lietuviškas lentas! Nauji raštai Raštai „Varpo“ ir „Uk-o“ red. Apgarsinimai, adresai.